

İŞLETMELERİN BANKA KREDİ TALEPLERİNİN

DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR UYGULAMA

Mustafa ER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İşletme Anabilim Dalı

Şubat 2010

**İŞLETMELERİN BANKA KREDİ TALEPLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR UYGULAMA**

Mustafa ER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr.Celal Hakan KAĞNICIOĞLU

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şubat 2010

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

İŞLETMELERİN BANKA KREDİ TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR UYGULAMA

Mustafa ER

İşletme Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 2010

Danışman: Doç.Dr.Celal Hakan KAĞNICIOĞLU

Bankacılık sisteminin önemi 20. Yüzyılın ortalarından itibaren daha belirgin hale gelmiştir. Temel işlevi, ülke ekonomisinde değer üretmeye çalışan reel sektörü, kaynakları ile desteklemek olan bankaların, Türk ekonomisinin yönünü belirlemedeki etkisi, Türkiye'nin serbest piyasa ekonomisine geçişinden sonra daha da önem kazanmıştır.

Ekonomilerde reel sektörün kredi ihtiyacının altında yatan temel sebepleri öz kaynak yetersizliği ve piyasa-firma riskleri olarak belirtilebilir.

Bankalar, kredilerden doğan risklerini minimize etmek durumundadır. Bu çalışmada bankaların kredilendirdikleri müşterinin mali yapılarını finansal analiz yöntemleri ile ölçerek kredibilitesi yönünden karar verme süreçleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın araştırma kısmında müşterinin mali yapısı yanında piyasa ve sektör koşullarına olan uyumunun da tespiti kredibilite ölçümünde önemli bir husus olarak ele alınmıştır.

Çalışma sonucu reel sektörün kaynak ihtiyacının doğru bir şekilde kredilendirilmesi banka-reel sektör ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam ediyor olmasının önemli bir koşulu olduğu ortaya çıkmaktadır.

ABSTRACT**EVALUATION OF BUSINESS DEMAND FOR CREDIT AND A CASE****Mustafa ER****Department of Business Administration****Anadolu University Social Sciences Institute, Şubat 2010****Advisor: Assoc.Prof.Celal Hakan KAĞNICIOĞLU**

The importance of Banking system became more clear starting in the middle of 20. Century. The effect on Turkish economy of banks whose the main function is to support the real economy by their financial resources became more important by the passing of Turkish economy into free market economy.

In the economy, the main reasons based on requirement of companies to loan are lack of equity and market risks.

The banks must keep the risks which were caused by the loans at the minimum level.

In this study, it was focused on the banks' desicion processes of credit worthiness by measuring the financial structure of the companies by financial analysis methods.

A case, in this study, is taken in hand to display the importance of compatibility of the company according to the market and sector conditions while also the financial structure is important.

This study, as a result, indicates that identification of loan requirement and to solve this requirement in a right decision is a key of a healthy relationship of bank and real economy to survive for years.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

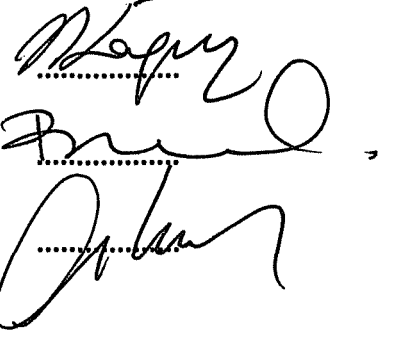
Mustafa ER'in "İşletmelerin Banka Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Bir Uygulama" başlıklı tezi 15 Mart 2010 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, İşletme (Sayısal Yöntemler) Anabilim Dalında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Doç.Dr.C.Hakan KAĞNICIOĞLU

Üye : Doç.Dr.Mehmet BAŞAR

Üye : Yard.Doç.Dr.Erkan ÜYÜMEZ

İmza

Prof.Dr.Ramazan GEYLAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa ER

İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Ls.	1988	Anadolu Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü
Lise	1983	İstanbul Kadıköy İmam Hatip Lisesi

İş

2007	İstanbul Anadolu Yakası Bölge Müdürü, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
2004	Batı Anadolu Bölge Müdürü, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
2002	Pendik Şube Müdürü, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
2000	Gaziosmanpaşa Şube Müdürü, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
1993	Merkez Şube Memuru, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri: İstanbul
Cinsiyet: Erkek

Doğum Tarihi: 06 Haziran 1964
Yabancı dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iv
ÖZGEÇMİŞ.....	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KREDİ KAVRAMI

1.KREDİ.....	3
1.1. Kredinin Tanımı.....	3
1.2. Kredilerin Temel Unsurları.....	4
1.3. Kredilerle İlgili Yasal Ve Çevre Koşulları.....	5
1.3.1. İştiraklere Yönelik Kredilerin Sınırı.....	5
1.3.2. Banka Ortaklarına ve Mensuplarına Kredi Sınırı.....	5
1.4. Kredinin Nitelik Açısından Sınıflandırılması.....	7
1.4.1. Nakdi Krediler.....	7
1.4.1.1. Taksitli Ticari Krediler.....	7
1.4.1.2. İşletme Kredileri.....	7
1.4.1.3. Diğer Krediler.....	8
1.4.2. Gayri nakdi Krediler.....	8
1.4.2.1. Teminat Mektupları.....	8
1.4.2.2. Akreditif.....	9
1.4.2.2.1. Akreditifin İşleyişi.....	9
1.4.3. Leasing.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİLENDİRME SÜRECİ

1.	KREDİLENDİRME SÜRECİ.....	11
	1.1. Müşteri Kredi Talebi ve Ön Görüşme.....	12
	1.2. Mali Tabloların Analizi ve İstihbarat.....	12
	1.3. Kredi Değerliliğinin Ölçülmesi ve Kredi Yapılandırma.....	12
	1.4. Kredi Teklifi ve Değerlendirmesi.....	13
	1.5. Belgeleme ve Teminatlandırma.....	14
	1.6. Kredi Kullanırımı.....	14
	1.7. Kredi İzleme.....	14
	1.8. Riskin Kapanması.....	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

1.	MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ.....	15
	1.1. Trend (Yatay) Analizi.....	15
	1.2. Yüzde (Dikey) Analizi Tekniği.....	17
	1.3. Oran Analizi Tekniği.....	18
	1.3.1. Likidite Oranları.....	19
	1.3.1.1. Cari Oran.....	20
	1.3.1.2. Likidite Oranı (Asit Test Oranı.....	21
	1.3.1.3. Nakit Oranı.....	21
	1.3.2. Faaliyet Oranları.....	22
	1.3.2.1. Alacak Devir Hızı.....	22
	1.3.2.2. Stok Devir Hızı.....	23
	1.3.2.3. Ticari Borçlar Devir Hızı.....	23
	1.3.2.4. Öz Sermaye Devir Hızı.....	24
	1.3.2.5. Aktif Devir Hızı.....	24
	1.3.2.6. Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı	24
	1.3.3. Mali Yapı Oranları.....	25

1.3.3.1. Toplam Borçlar / Toplam Aktifler Oranı.....	26
1.3.3.2. Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Aktifler Oranı.....	27
1.3.3.3. Toplam Borçlar / Öz sermaye Oranı.....	27
1.3.3.4. Banka Kredileri / Toplam Borç Oranı.....	28
1.3.4. Karlılık Oranları.....	28
1.3.4.1. Faaliyet Karlılığı.....	29
1.3.4.2. Satışların Karlılığı.....	29
1.3.4.3. Aktif Karlılığı.....	30
1.3.4.4. Öz Sermaye Karlılığı.....	30
1.3.4.4.1. Net Kar / Öz Sermaye Oranı.....	30
1.3.4.4.2. Vergi Öncesi Kar (VÖK) / Öz Sermaye Oranı.....	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİĞER MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

1. DİĞER MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ.....	31
1.1. Fon Akım Tablosu.....	31
1.1.1. Fon Akım Tablosu Analizi.....	31
1.2. Kar Dağıtım Tablosu.....	32
1.3. Özkaynaklar Değişim Tablosu.....	33
1.4. SWOT Analizi.....	33
1.4.1. SWOT Analizinde İç-Dış Durum Değerleri.....	34

BEŞİNCİ BÖLÜM

KREDİ ANALİZİ UYGULAMASI

1. KREDİ ANALİZİ UYGULAMASI.....	37
1.1. A Tekstil İşletmesi.....	37
1.1.1. A Tekstil İşletmesinin Geçmişi.....	39
1.1.2. SWOT Analizi.....	39
1.1.3. Faaliyet Bilgisi.....	40
1.1.4. Tedarikler.....	40

1.1.5. Satışlar.....	41
1.1.6. Bankalardaki Durumu.....	41
1.1.7. Merkez Bankası Kayıtları.....	41
1.1.8. Banka Ve Piyasa İstihbaratları.....	42
1.1.9. Seçilmiş Rasyolar Ve Yorumları.....	42
1.1.10. A Tekstil İşletmesinin Değerlendirmesi.....	43
1.2. B Tekstil İşletmesi.....	44
1.2.1. B Tekstil İşletmesinin Geçmişi.....	46
1.2.2. SWOT Analizi.....	46
1.2.3. Faaliyet Bilgisi.....	47
1.2.4. Tedarikler.....	48
1.2.5. Satışlar.....	48
1.2.6. Bankalardaki Durumu.....	48
1.2.7. Merkez Bankası Kayıtları.....	49
1.2.8. Banka Ve Piyasa İstihbaratları.....	49
1.2.9. Seçilmiş Rasyolar ve Yorumlanması.....	50
1.2.10. B Tekstil Firması'nın Değerlendirilmesi.....	50
SONUÇ.....	53
KAYNAKÇA.....	55

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. A Tekstil İşletmesi Özet Mali Veriler.....	37
Tablo 2. A Tekstil'in Bankalardaki Durumu.....	41
Tablo 3. A Tekstil'in Merkez Bankası Memzuç Kayıtları.....	41
Tablo 4. A Tekstil Seçilmiş Rasyolar.....	42
Tablo 5. B Tekstil İşletmesi Özet Mali Veriler.....	44
Tablo 6. B Tekstil'in Bankalardaki Durumu.....	48
Tablo 7. B Tekstil'in Merkez Bankası Memzuç Kayıtları.....	49
Tablo 8. B Tekstil Seçilmiş Rasyolar.....	50

GİRİŞ

Finansal kurumlar arasında etkinliği ve önemi en fazla olan kuruluşların arasında bankalar gelmektedir. Bankaların geçmişinin yüzyıllar öncesine dayanması, geniş bir coğrafyada örgütlenmesi, geçen zaman içerisinde kurumsallaşmasını tamamlaması, toplumun tüm kesimlerine hitap etmesi, gelişen teknolojiye kısa zamanda ayak uydurması gibi faktörlerin etkisiyle tüm dünyada ekonomiler için önemli kurumlar olma özelliğini sürdürmektedir.

Finansal kurumlar arasında reel sektörü ayakta tutan ve destekleyen bankacılığın yaptığı tüm işlemleri aslında iki maddede özetleyebiliriz. Bankacılık Kanununun 1. Maddesinin gerekçesine göre bankacılık sisteminde etkinlik, genel olarak şunlarla sağlanır;

1. Bankaların tasarruf sahipleri ve yatırımcılar arasındaki finansal aracılık işlevini yerine getirmeleri,
2. Tasarrufların üretken yatırımlara dönüştürülmesi.¹

Bankaların temel işlevi, bir ekonomide fon fazlasına sahip olan kişi ve kurumlar ile fon ihtiyacı içinde olan kişi ve kurumlar arasında köprü görevi görmektir. Gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan fonların ekonomide gereksinim duyulan alanlara aktarılmasını sağlamak bankacılığın en temel görevidir. Bankalar bu işlevi finansman ihtiyacı olan kişi ve kuruluşlara kredi kullandırarak yerine getirmektedir. Krediler, pazarın üretime ve ticarete yönelik finansman ihtiyacının etkin bir şekilde karşılanmasını sağlar. Ancak bankalar kullandırdıkları kredilerden doğan riskleri en aza indirmek için gerekli öngörülerini zamanında ve etkin biçimde ortaya koymalıdır.

Bu amaçla kullanılan en önemli enstrüman, kredi müşterilerinin mali yapılarını ve iç dinamiklerini ortaya koyma, piyasa ve sektör koşullarına olan uyum ve dengelerini bütün bir yapı içinde değerlendirme imkanı veren mali analiz çalışmalarıdır. Özellikle İşletmelerin talebi halinde işletmeye kredi kullandıracak finans kuruluşları, işletmenin borç ödeme yeterliliğini ölçmek için finansal analize gereksinim duyarlar.²

¹Erdal Noyan, **Bankacılık Faaliyetleri**, (Birinci baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2007) s. 313

²Nurhan Aydın, Mehmet Başar ve Metin Coşkun, **Finansal Yönetim**, (Altıncı baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2008) s.45

Mali analiz bir işletmenin mali tablolarına çeşitli analiz yöntemlerini uygulayarak, belirli analiz sonuçlarının bulunması, bu sonuçların eleştirilmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesi, analiz edilen işletmenin çalışma, gelişme şartları ile karlılık ve borç ödeme gücünün saptanması, işletmenin herhangi bir sorunu varsa ortaya çıkartılması ve sorunun giderilmesi için alınması gereken önlemlerin belirtilmesini içeren tekniklerin kullanılarak işletmenin analiz edilmesidir.

Bu çalışmada kredi taleplerinin değerlendirilmesinde dikkat edilmesi gereken konular, temel mali tabloların analize uygun hale getirilmesi, bu tabloların analiz edilmesinde kullanılan analiz yöntemleri ve bu yöntemler ile elde edilen sonuçların yorumlanmasında göz önünde bulundurulması gereken hususlar ve son olarak da uygulama bölümü yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KREDİ KAVRAMI

1. KREDİ

Bankaların topladıkları fon kaynaklarının kullanım alanlarından birisi de kullandırmış oldukları kredilerdir.³

1.1. Kredinin Tanımı

Ekonomik anlamda banka kavramı ekonomiye (banknot ve kaydi para gibi) ödeme araçları sağlayan nakdi sermaye ve sermayeyi temsil eden haklarla (taşınır değerlerle) ilgili ticareti alışılmış meslek olarak sürdüren ve özellikle nakit kullanmaksızın yürüten başkaca finansal hizmetleri ve ödeme işlemlerini yapan, özel ya da kamu işletmeleri için kullanılmaktadır.⁴

İşletmeler farklı nedenlerle kredi kullanırlar:

- Mevsimlik çalışma sermayesi ihtiyacı,
- Köprü finansmanı,
- Uzun vadeli çalışma sermayesi ihtiyacı,
- Duran varlıkların finansmanı,
- Duran varlıkların yenilenmesi,
- Ödeme koşullarındaki değişmelerin finansmanı,
- Olağanüstü harcamaların finansmanı,
- Zarar eden işletmelerin kaynak ihtiyacı vb.⁵

‘Kredi’, Latince, ‘inanma’ ‘güven’ anlamına gelen ‘credere’ sözcüğünden gelir ve saygınlık anlamındadır. Kredi genel olarak, ‘belirli bir süre sonra geri alma kaydı ile bir satın alma gücünün başka bir kimseye devredilmesi’ şeklinde tanımlanabilir. Satın

³Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, **Bankacılık Uygulamaları**, (Dördüncü baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2009) s.125

⁴Ali Sait Yüksel, Aşlı Yüksel ve Ülkü Yüksel, **Bankacılık Hukuku ve İşletmesi**, (İstanbul: Beta Basım, 2004) s.3

⁵Niyazi Berk, **Bankacılıkta Pazara Yönelik Kredi Yönetimi**, (Üçüncü Baskı, İstanbul: Beta Basım, 2001) s.8

alma gücünün yanı sıra bir kişi ya da kurum lehine kefalet ve garanti vermek de kredi tanımının içinde yer alır.

Kredi özetle, para ile ödeme vaaadinin mübadele edilmesidir. Her kredi işleminde en az iki taraf vardır. Bunlardan biri krediyi veren (Banka), diğeri ise krediyi alan (İşletme) taraftır.⁶

Bankacılığın en temel işlevi, finansal piyasalarda fon fazlası olanlardan kaynak toplayıp, bu kaynakları gereksinim duyan diğerk kişi ve kurumlara aktarmaktır. Krediler, bankaların topladıkları bu kaynakları aktarmada kullandıkları en önemli araçlardan biridir. Nakdi krediler, banka bilançosunu aktifinde yer alan varlık kalemleridir ve katılım bankalara getiri sağlarlar. Gayri nakdi krediler, banka bilançosunda yer almayıp, bilanço dışında nazım hesaplarda takip edilirler. Bankalar, gayri nakdi kredilerden verilen kefalet ve garanti tutarının belli bir oranı olacak şekilde komisyon geliri elde ederler.

1.2. Kredilerin Temel Unsurları

Kredilerin zaman, güven ve risk olmak üzere üç unsuru vardır.

Zaman: Devredilen satın alma gücünün belli bir zaman sonunda ödenmesi veya yerine getirilmesi vaaadinden söz edilmektedir. Kredi konusu bir işin yapılması ya da hizmetin yerine getirilmesi burada bir zaman unsuru vardır. Kredi anlaşması başında belirlenen taahhütler belirlenen vadelerde yerine getirilmelidir. Bu unsur hem banka hem de müşteri için söz konusudur. Anlaşmada geçerli olan vadelerde gerekli işlemlerin gerçekleşmemesi her iki taraf içinde yaptırım gerektirir. Böyle bir durum tarafları itimat ve itibar kaybetmelerine neden olur. Ayrıca müşterinin bu olumsuzluklar yanında kredibilitesini de düşürür.

Güven: Belli bir zaman sonra krediye konu borcun vadesinde ödeneceğinden emin olunması, kredide güven unsurunu meydana getirir. Kredide zaman unsurunun bulunması güven unsurunun en büyük dayanağıdır. Bu unsurun ortadan kalkması, açılan kredinin geri dönüşünün de tehlikeye düşmesine neden olur. Yine bu unsur içinde müşteri, itibarını ve güvenilirliğini kanıtlamalı bunun yanında bankada bunun doğruluk derecesini araştırmalıdır.

---

⁶Oğuzhan Ardıç ve Pınar Yılmaz, **Para-Banka, Uluslararası İktisat ve Türkiye Ekonomisi**, (İkinci Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, Aralık 2002) s. 63

Risk (Teminat): Kredi borcunun ödenmemesi iş ve hizmet yüklemine yerine getirilememesi risk unsurunu oluşturur. Riskin azalması ya da çoğalması müşterinin alacağı kredi karşılığında bankaya sağlayacağı teminata bağlıdır. İşletmenin sağlayacağı teminat oranı ne kadar fazla olursa risk, banka için o ölçüde azalacaktır. Aynı zamanda teminatın türü de bu konuda etkili olacaktır. Ayrıca riskin azalması kredi fiyatının düşmesine neden olacak bu da müşterinin yükünü azaltacaktır. Dolayısıyla ödemeler daha rahat yapılacak ve risk asgari ölçüde kalacaktır.

Gelir: Kredinin geliri faiz ve / veya komisyon temini şeklinde olur. Kredinin kullanılmaya başlanmasıyla birlikte ödemelerde, müşteri tarafından vadesinde yapılmaya başlanacaktır. Böylece vade unsuru yerine getirilmiş olacaktır. Borcun vadesinde ödenmesi kredi gelirini artıracaktır. Müşterinin ödeme yapamaması ya da ödemedi kaçınması doğal olarak kredi gelirini azaltacaktır. Bunun yanında banka ve müşteri arasındaki güvenin tam olması ve riskin asgari düzeyde olması kredinin gelirini ve verimliliğini artıracaktır.⁷

1.3. Kredilerle İlgili Yasal Ve Çevre Koşulları

1.3.1. İştiraklere Yönelik Kredilerin Sınırı

Bankacılık Kanunu'nun 12. Maddesi;

- Bankaların sermayelerinin % 10 ve daha fazlasına sahip oldukları iştiraklerine,
- Bu iştiraklerinin, banka iştirak payı dahil ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları şirketlere,
- Yukarıda sayılan ortakların kefaleti ile diğer gerçek ve tüzel kişilere, verilecek kredilerin toplamının, banka özkaynaklarının 2 katını aşamayacağını öngörmektedir.⁸

1.3.2. Banka Ortaklarına ve Mensuplarına Kredi Sınırı

Bankacılık Kanunu'nun 11. Maddesine göre bir bankanın, sermayesinin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren

⁷<http://site.mynet.com/bankakredileri/Kreditanimi.html>, Erişim: 22/01/2010

⁸Niyazi Berk, a.g.e., s.35

gerçek veya tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yarısını aşamaz.

Bankalar ayrıca;

- Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklara,
- Yukarıda sayılanlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velayet altındaki çocuklara,
- Banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara, hiçbir şekilde kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez ve tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar.

Banka mensuplarına teminat karşılığında ve aylık ücretleri toplamının 5 katını aşmamak üzere verilecek krediler ve bu krediler için verilecek kefaletler, yukarıda belirtilen hükümlere tabi değildir.

Sonradan bu maddeye aykırı hale gelen kredilerin 6 ay içinde tasfiye edilmesi zorunludur. Kredinin vadesi konusunda önceden tespit olunmuş şartlar saklıdır. Öte yandan Bankacılık Kanunu'nun 50/4. maddesi gayrimenkul ticareti ile faaliyet gösterenlere kredi yasağı getirmektedir. Buna göre bankaların, 'gayrimenkul ticareti yapan gerçek ve tüzel kişilere' kredi açması yasaklanmıştır. Gayrimenkul ticaretinin yanı sıra başka bir alanda da faaliyet göstermekte olan gerçek ve tüzel kişilere kredi açmalarına sınır getirilmemiştir.

Bununla birlikte krediye başvuran müşterinin fiilen gayrimenkul ticareti ile faaliyet gösterip göstermediğinin araştırılması gerekir. Ana sözleşmesinde sadece yasak kapsamına giren iş (gayrimenkul ticareti) bulunan işletmeye kredi tahsisi Bankacılık Kanunu'na aykırı olup, gayrimenkul ticareti yanında başka işte de bulunması durumunda işletmeden 'münhasıran' gayrimenkul ticareti ile uğraşmadığı ve aldığı krediyi gayrimenkul ticaretinde kullanmayacağına ilişkin taahhütname alınması ve bunun doğruluğunun araştırılması yararlıdır.

Ticari bankalar müşterilerini kredilendirmede kredi ilke ve politikalarını uygulayarak karar alırken bu alandaki yasal düzenlemelere uymak durumundadırlar. Müşterilerin kredilendirilmesinde temel çerçeveyi 3182 sayılı Bankacılık Kanunu, buna

bağlı kararname ve tebliğler belirler. Kredi ile ilgili yasal çerçeveyi belirleyen ise Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Karşılıklar Kararnamesi, Borçlar Kanunu, Medeni Kanun, Sermaye Hareketleri Talimatı, Dış Ticaret ve Yatırımlarla ilgili mevzuat, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları, Hazine, T.C. Merkez Bankası ve Bankalar Birliği tarafından yayınlanan yönergelerdir. Ticari bankalar kredi karar aşaması ve uygulamada yukarıda belirtilen yasalara özenle uyarlar.⁹

1.4. Kredinin Nitelik Açısından Sınıflandırılması

Krediler esas olarak kullanım şekli ve içeriği bakımından nakdi ve gayri nakdi krediler olarak iki gruba ayrılmaktadır.

1.4.1. Nakdi Krediler

Bankanın kredi sözleşmesinde öngörülen şartlarla Türk Lirası ya da yabancı para cinsinden parayı teminatlı veya teminatsız olarak kredi müşterisine yahut onun göstereceği bir şahsa kullanılması¹⁰ işlemi olarak tarif edebiliriz. Ödünç olarak satın alma gücünün müşteriye devredilmesidir. Nakdi kredi karşılığında banka, kar payı ve kredi türüne göre komisyon alır.

Gerçek kişi alıcıları doğrudan satıcıdan aldıkları mal veya hizmet bedelini, bir banka tarafından alıcı adına satıcıya ödenmesi karşılığında, alıcının borçlandırılması işlemidir.

1.4.1.1. Taksitli Ticari Krediler

Bu tür krediler işlem bazında tanımlanan limitler çerçevesinde, işletmenin yatırım veya işini geliştirmek amaçlı olarak edindiği her türlü konut, araç veya makina gibi malları kapsamaktadır. İşletmelerin genellikle bir defaya yönelik olarak kullanacakları kredilerdir.

1.4.1.2. İşletme Kredileri

Bu krediler ise rotatif olarak tanımlanan limitler çerçevesinde;

⁹Niyazi Berk, a.g.e., s.36

¹⁰Cengiz Kostakoğlu, *Banka Kredi Sözleşmeleri ve Kredi Kartlarından Doğan Uyuşmazlıklar*, (Birinci baskı, İstanbul: 2006) s.104.

işletmenin; üzerinden ticaret yapmak amacıyla almak istediği hammadde, aramalı vb. finansmanlar için kullanılabilir.

1.4.1.3. Diğer Krediler

İhracat, İthalat, vb. krediler bu kapsamda değerlendirilir.

1.4.2. Gayri Nakdi Krediler

Ödünç olarak verilen para veya satın alma gücü değil bankanın saygınlığıdır. Alınan bir borcun geri ödenmesi veya taahhüt edilen bir işin zamanında ve eksiksiz olarak yapılması doğrultusunda, banka garanti verir. Borç ödenmez veya iş yapılmaz ise banka alacaklının veya işi yaptırmanın uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü olur.

1.4.2.1. Teminat Mektupları

Bir bankanın yurtiçi ve dışında yerleşik tüzel kişiler lehine bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi, bir malın teslimi gibi konularda muhatap idareye hitaben, düzenlendiği mektup konusu işin yerine getirilememesi durumunda mektup tutarı kadar kayıtsız şartsız ödeme taahhüdü içeren garanti belgesidir. Herhangi bir konuda iş yaptırmak isteyen kişi/kuruluş ile bu işi üstlenmek isteyen kuruluş arasındaki ilişkiyi banka güvencesi altına alan Teminat Mektubu, bankaların müşterilerine verdikleri bir tür gayrinakdi kredidir.¹¹

Bankaların; yurt içinde ve yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine; bir malın teslimi, bir işin yapılması ya da bir borcun ödenmesi gibi konularda muhatap kuruluşlara hitaben verdikleri; söz konusu taahhüdün yerine getirilmemesi durumunda, mektup bedelinin kayıtsız şartsız ödenmesi yükümlülüğünü içeren garanti belgelerine teminat mektubu denir. Bu ilişkide, lehine kredi açılan tarafa lehtar; teminat mektubunun garanti altına aldığı tarafa ise muhatap denir. Teminat mektupları bir garanti sözleşmesidir. Ve lehtar ile muhatap arasındaki ilişkiye bağlı olmaksızın bankanın ödeme taahhüdünü içerir.

¹¹Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, **Bankacılık Uygulamaları**, (Dördüncü baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2009) s.125

1.4.2.2. Akreditif

Belirli koşulların yerine getirilmesine bağlı bir ödeme taahhütüdür. Akreditifler, iki ayrı ülkedeki, birbirinin mali durumunu bilmeyen ve ticari ahlakını tanımayan iki işletmenin mal alışverişlerinde kolaylık sağlar. Tarafların, aralarında yaptıkları sözleşmenin şartlarının yerine getirilmemesi nedeniyle zarar görmelerini önlemek amacı ile yapılır. İthalatçıya 'amir', ithalatçının bankasına 'amir banka', ihracatçının bankasına 'muhabir banka', ihracatçıya 'lehdar' denilir. Bankalar tüm işlemlerin uygunluğunu belgeler üzerinden takip ve kontrol ederler. Bankalar, belgelerin sözleşmeye uygunluğunu kontrol etmekle yükümlüdür. Örneğin bir malın niteliğini gösteren belge (vesika) akreditif koşullarına uygun ise ancak daha sonra malda farklılıklar tespit edildiğinde, bu farklılıklardan banka sorumlu olmayacaktır.

1.4.2.2.1. Akreditifin İşleyişi

İthalatçı amir bankaya ihracatçı lehine akreditif açması için talimat verir. Amir banka, ithalatçının kredi değerliliğini ölçer, ve akreditif tutarı kadar gayrinakdi kredi tesis eder. Amir banka, ihracatçının ülkesindeki muhabir bankaya akreditifi açar (yani küşat mektubunu gönderir)

Muhabir banka, ihracatçıya akreditifi ihbar eder.

İhracatçı, akreditif koşullarına uygun olarak malı yükler ve mallara ilişkin vesaiki bankasına teslim eder.

Muhabir banka, akreditif koşullarına uygun vesaike karşılık ihracatçısına ödemeyi yapar ve vesaiki amir bankaya gönderir.

Amir banka, akreditif koşullarına uygun vesaike göre muhabir bankaya ödemeyi yapar.

Amir banka, ithalatçısından mal bedelini tahsil eder ve vesaiki ithalatçıya teslim eder.

Vesaiki alan ithalatçı, malları gümrükten çeker.

1.4.3. Leasing

Leasing, İşletmelerin KDV avantajından yararlanmak amacıyla yatırım amaçlı olarak kiralamak istediği, üzerinden amortisman ayrılabilen ve kiralama akdi sonunda tekrar başka birine kiralanabileceği öngörülen mallara yapılabilecektir.

Bu mallar şunlardır: Gayrimenkul, bilgisayar, yazıcılar ve fotokopi makinaları makina ve ekipmanlar...vs.

Esas itibarı ile bir malın leasing konusu olabilmesi için: Bağımsız olması, (Yani herhangi bir diğer malın bütünleyici parçası veya yedek parçası olmaması), üzerinden amortisman ayrılabilmesi, hammadde, ara malı veya kullanıldığında tüm özelliklerini yitiren bir mal olmaması gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİLENDİRME SÜRECİ

1. KREDİLENDİRME SÜRECİ

Modern iş bölümünün yer aldığı bir ekonomide kredi kurumlarının işletmelere kredi sunması işlevi, eldeki kaynakları işletmelere ya da özel müşterilere güvenceli bir şekilde dağıtmaktan ibaret sayılamaz. Bu sürecin aynı zamanda gerçekten fon gereksinmesi olan projelerin önem sırasına göre kredilendirilmesini, diğer bir ifade ile ulusal ekonomide optimum kaynak dağılımını da belirleme açısından oldukça önemli bir işlevi vardır.

Soruna bireysel işletmeler açısından bakıldığında; kredilerin hangi kaynaklarla geri ödeneceği önem kazanır. Bu da kredinin verimli yatırımlarda kullanması zorunluluğunu ortaya koyar. Ancak tüm işletmeler bu durumun bilincinde değildir, bu bakımdan kurumsal, müşterilerin kredilendirilmesinde, fonların işletme hedeflerine uygunluğunu sağlamada: bilinçli bir planlama, yürütme, koordinasyon ve kontrol faaliyetine gereksinme duyulur. Ayrıca kredilendirilen işletmelere sunulabilecek fon tutarlarının müşterilerin özelliklerine ve kredi kurumunun olanaklarına göre değişebileceği de belirtilmelidir.¹² Kredilendirme süreci aşağıda maddeler şeklinde yazılmış süreçlerden oluşmaktadır;

1. Müşteri Kredi Talebi ve Ön Görüşme
2. Mali Tabloların Analizi ve İstihbarat
3. Kredi Değerliliğinin Ölçülmesi ve Kredi Yapılandırma
4. Kredi Teklifi ve Değerlendirmesi
5. Belgeleme ve Teminatlandırma
6. Kredi Kullanırımı
7. Kredi İzleme
8. Riskin Kapanması

---

¹²Niyazi Berk, a.g.e., s. 112

1.1. Müşteri Kredi Talebi ve Ön Görüşme

Bankalar ve katılım bankaları, müşterilerine şubeleri aracılığı ile kredi kullanırılır. Kredi süreci belirli bir olgunluğa ulaşınca kadar görüşmeleri şube yönlendir. Kredi ilişkisi, müşterinin şubeye kredi talebi ile başlayabileceği gibi, şubenin daha önce hakkında bilgi topladığı bir müşterisine gidip kredili çalışma sürecini teklif etmesi şeklinde de olabilir. Her iki durumda da kredinin detayları belli olmaz, ancak bu noktada kredinin ne için kullanılmak istendiği tam olarak anlaşılmaya çalışılmalıdır. Ön görüşmede; kurum politikasına veya yasal çerçeveye uymayan kredi talepleri reddedilir.

1.2. Mali Tabloların Analizi ve İstihbarat

Kredi kullanılan işletmenin finansal durumu ayrıntılarıyla incelenmelidir. Bunun içinde, başta bilanço ve gelir tablosu olmak üzere işletmenin mali tablolarından yararlanır. Mali yerilerin geçmişe dönük olarak incelenmesi, işletmenin zaman içerisindeki mali performansının değerlendirilmesi için önemlidir.

Bireylere kullanılan kredilerde ise , bireyin finansal durumu, maaş belgesi, sahip olduğu mal varlığı gibi belgeler incelenir.

Sayısal analizin yanı sıra, kredi talep eden tarafın faaliyette bulunduğu piyasadan da istihbaratı yapılmalı, karşılıksız çek ya da protestolu senedi olup olmadığı TCMB risk santralizasyon bilgilerinden incelenmelidir.

1.3. Kredi Değerliliğinin Ölçülmesi ve Kredi Yapılandırma

Mali analiz ve kredi kullanan taraf hakkında toplanan bilgiler ışığında, işletme ya da bireye ne amaçla ne kadar, hangi koşullarla, ne tür bir kredinin kullanılacağı, ne gibi teminatlar alınacağına karar verilir.

Bu değerlendirmeyi yaparken, Bankacılıkta **5 C kuralı** olarak da bilinen yöntemden faydalanılabilir. Bankalar, müşterilerinin kredi değerliliğinin ölçülmesinde ve açılacak kredilerin limitlerinin belirlenmesinde ilke ve standartlara göre hareket ederler. Ticaret ve yatırım bankaları tarafından kullanılan ve banka açısından riskleri en aza indirgeyen bu ilkeler aşağıdaki gibi sıralanabilir;¹³

- Karakter

¹³Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, a.g.e., s.153

- Kapasite
- Sermaye
- Koşullar
- Teminat

- I. **Karakter (Character):** Borçlunun itibarını, ödeme ahlakını yansıtmaktadır. Müşterinin ticari geçmişi, kredinin geleceğini etkileyen önemli bir unsurdur. Karşılıksız çek ve protesto bilgileri, kredi kullanan tarafın ödeme alışkanlıklarını göstermesi nedeniyle önemlidir.
- II. **Kapasite (Capacity):** İşletme ya da bireyin ekonomik faaliyetlerinden gelir yaratma kapasitesi, borçlunun krediyi geri ödeme gücünü gösterir. Bunun için mali analiz, işe hakimiyet ve deneyim göz önüne alınır. Bir işletmenin gerçek performansı, ileride yapacağı işlerle ilgili ipucu verir.
- III. **Sermaye (Capital):** Sermaye, müşterinin finansal yeterliliğinin göstergesidir. Sermayenin yeterliliğinin yanı sıra etkin kullanılıp kullanılmadığı da değerlendirilmelidir.
- IV. **Ekonomik Koşullar (Conditions) :** İşletmelerin aldıkları kredilerin geri ödenmesi, uzun ve kısa dönemde ekonomik durumdaki gelişmelerden de etkilenir. Bu nedenle, ülkenin ve sektörün içinde bulunduğu durum göz önüne alınmalıdır.
- V. **Teminat (Collateral):** Güvence (teminat), kredinin riskini belirleyen ve riskini azaltan bir unsurdur. Kredi türü ile teminatın yapısının uyumlu olması da çok önemlidir.

1.4. Kredi Teklifi ve Değerlendirmesi

Bu aşamada şube, kredi teklifini hazırlar ve şubenin kredi verme yetkisinin üzerindeki tutarlar için ilgili üst birimlere gönderilir. Burada amaç, yüksek tutarlı kredilerin verilmesi kararının banka üst yönetiminin ve birden fazla kişinin katılımı ile sağlıklı bir süreçte oluşturulmasıdır. Teklif edilen kredi, aynen ya da değişikliklerle kabul ya da reddedilir. Kabul edilmesi durumunda bir sonraki aşamaya geçilir.

1.5. Belgeleme ve Teminatlandırma

Onaylanan kredi, kullanılmadan önce mutlaka kredi onayında, belirtilen koşullar doğrultusunda teminatlandırılmalı ve kredi kullanımı için gereken belgeler temin edilmelidir. Teminatı sonra almak üzere kredi kullanılırsa, çoğu zaman teminatların alınamaması gibi durumlarla karşılaşılabilir.

1.6. Kredi Kullanımı

Tüm koşullar yerine getirildikten sonra, kredi türüne göre kullanım yapılır ve banka muhasebesinde ilgili risk kayıtları oluşturulur. Nakdi kredilerde, işletme hesabına alacak olarak geçirilir; gayri nakdi krediler ise, kredi kullanan lehine kefalet ve garanti verilen belge ya da onayın verilmesiyle (Teminat mektubunun düzenlenip kredili işletmeye teslimi gibi) kullanılır.

1.7. Kredi İzleme

Kredi kullanım izni verildikten sonra kredinin kullanımı mutlaka izlenmelidir. Yukarıda açıklanan ve işletme güvenilirliğini etkileyen herhangi bir değişim, banka tarafından mutlaka bilinmeli ve zaman geçirmeksizin bankanın ilgili birimleri tarafından değerlendirilip kredinin devamı ve koşulları hakkında yeni kararlar alınmalıdır.

1.8. Riskin Kapanması

Kredi geri dönüşü, sorun yaşanmaksızın vadesinde İşletmenin nakit ya da gayri nakdi riski kapatmasıyla olabildiği gibi bazen sorunlu hale de gelebilmektedir. Geri dönüşte yaşanan zorluklar, öncelikle bankanın şube ve daha üst birimleri açısından müşteri ile yapılan görüşmeler çerçevesinde 'idari takip' yöntemiyle çözülmeye çalışılır. İdari takibin en önemli unsuru, müşteriye duyulan güvendir. Bu güven ve ödeme gücünün olmadığı düşünülüyorsa, teminatların yasal girişimlerle nakde çevrilerek kredi riskinin kapatılması yoluna gidilir. Yasal takipte, bankaların hukuk birimleri devreye girmekte ve bankacılarla birlikte riskin giderilmesine çalışılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

1. MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

İşletmelerdeki sürekli büyüme arzusu, sermaye piyasalarının gelişmesi, banka ve benzeri kredi kurumlarının risklerini minimize etme istekleri ve vergi kanunlarının gereken şekilde uygulanabilmesinin temini, özellikle 20. yy da finansal tabloların geniş ölçüde kullanılmasına, bu da; finansal analizin öneminin artmasına sebep olmuştur.¹⁴

İşletme yöneticileri de mali tabloların, işletme ve kendi yönetim yetenekleri hakkında fikir veren birer rapor olduğunu bilirler. Analizlerden elde edilecek sonuçlar, diğer bilgilerle birlikte işletme planlaması ve denetiminin çeşitli dallarında kullanılır. Ayrıca mali tablo analizleri finansal verilerin birbiriyle ne dereceye kadar ilişkili olduğu konusunda da bilgi verir.¹⁵

Mali Tablolar Analizi, kalemlerdeki değişikliklerin, eğilimlerin ve kalemler arasındaki ilişkilerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Mali analiz, finansal tablolardaki bilgilere analiz tekniklerinin uygulanmasıyla analiz sonuçları elde etme ve bu sonuçları yorumlama sonucunda işletmenin mali durumu ile faaliyet sonuçları hakkında tahminlerde bulunmaya denir. Genelde temel mali tablolara uygulanan analiz teknikleri şunlardır:¹⁶

- Trend (Yatay) Analizi
- Yüzde (Dikey) Analizi
- Oran Analizi

1.1. Trend (Yatay) Analizi

Mali tabloların analizinde kullanılan tekniklerden bir diğeri de eğilim yüzdeleri yöntemi oluşturur. Trendi analizi ile İşletmenin gösterdiği gelişmeler yıllar itibarıyla

¹⁴Ömer Çelik, "Mali Analiz ve Yönlendirme", *Alarko İstikbal Kulübü Dergisi*, Sayı 39, (Temmuz 1991), s. 20

¹⁵Carl Moore ve Robert Jaedicke, *Yönetim Muhasebesi*. Çeviren: Alparslan Peker, (2. Baskı, İstanbul: 1988) s. 195

¹⁶Ferruh Çömlekçi, Münevver Yılandı, Nurten Erdoğan, Saim Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya, *Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz*, (Dördüncü baskı, Eskişehir: Anadolu Üniv., 2009) s.144

görülmür. Bu analize yatay yüzde analizi de denir.¹⁷ Bu analiz tekniğinin uygulanmasında üzerinde önemle durulması gereken noktalar şunlardır;

- a) Analiz için her yönüyle normal sayılabilecek bir yıl baz olarak alınmalıdır.
- b) Trend analizi ile ilgili üretilecek sonuçların açıklanmasında bilanço ve gelir tablosunun mutlak rakamları bulundurulmalıdır.
- c) Fiyatlar genel düzeyindeki değişiklikler dikkate alınmalı, fiyatlar genel düzeyinin istikrarlı olduğu bir dönem seçilmelidir.

Trend analizi tekniği, belli dönemlere ilişkin mali tabloların kaynak ve kullanım kalemlerinin artış ve azalışları ve bu değişmelerin yüzdesel önemlerini ortaya koyduğu için dinamik bir analiz yöntemidir.

Bilanço ve Gelir Tablolarındaki trend şu şekilde hesap edilir;

- a) Öncelikle baz olarak seçilen yılın bilanço kalemleri 100 olarak ifade edilir.
- b) Bilanço ve gelir tablosundaki her kalem baz olarak seçilen yılın miktarına bölünür.
- c) Çıkan değer 100 ile çarpılarak trend hesaplanır.

$$\text{Trend (Yatay) Analiz} = \frac{\text{Trendi bulunacak yılın bilanço kalem değeri} * 100}{\text{Baz alınan yılın bilanço kalemi değeri}}$$

Trend yönteminin mali tablolara uygulanmasında karşılaşılan başlıca güçlükler şunlardır:

Temel dönemde bir kalem negatif ise başka bir dönemde pozitif olmuşsa o kalem tutarı için trend hesaplanmaz.

Temel dönemde bir kalemin tutarı bilinmiyorsa o kalem için trend hesaplanmaz.

Temel dönemde tutarı olan bir kalem, başka dönem sıfıra düşerse değişim %100 olur.

Trend analizi ile bulunan değerler iki anlamı belirtir;

Eğilim yüzdeleri, kalemlerdeki trendleri çok açık bir şekilde göstermektedir. Eğilim yüzdeleri daima pozitif olup, yüz üzeri artışı, altındakiler ise azalışı ifade eder.¹⁸

¹⁷ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, **Mali Tablolar Analizi**, (Yayın Sıra No:30, Bursa: VIPAŞ, 2000) s. 208

¹⁸ Sabri Bektöre ve Ferruh Çömlekçi, **Mali tablolar Analizi** (ESBAV Yayınları, No:71, Eskişehir: 1989) s. 107

Her bir kalemin artış ve azalışlarının oranını % olarak gösterir. Örneğin; Trendin 120 olması, o kalemin temel döneme göre % 20 artmış olduğunu, trendin % 85 olması, o kalemin temel döneme göre % 15 azalmış olduğunu gösterir.

Trend Analiz yöntemi, mali tabloların yatay analizini yapmaya olanak sağlamaktadır. Trend analizinde değişiklikler belirlendikten sonra, değişikliklerin nedenini ve bu değişikliklerin olumlu olup olmadığını araştırmak gerekir.

1.2. Yüzde (Dikey) Analizi

Dikey analiz olarak da adlandırılan bu inceleme tekniğinde, bilanço toplamı 100 kabul edilerek her bir kalemin toplama oranı, toplam içindeki yüzdesi hesaplanmaktadır.

Yüzde bilanço, her aktif ya da her pasif kaleminin işletmenin toplam aktiflerine bölünmesi ile hazırlanır.¹⁹

Bilanço ve Gelir Tablosu şu şekilde yüzde tekniği ile analize tabi tutulur.

I- Gelir Tablosu için;

Gelir tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı tüm maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönemsel karı ya da zararı gösteren mali rapordur.²⁰

- a) Yüzdesi hesaplanacak her kalem net satış tutarına bölünür.
- b) Çıkan değer 100 ile çarpılır.

$$\text{Toplam İçindeki Yüzdesi} = \frac{\text{Gelir Tablosundaki Kalemin Değeri} * 100}{\text{Net Satış Tutarı}}$$

Bu analiz tekniğinde her gelir ve gider kaleminin net satışlar üzerindeki ağırlığı tespit edilerek, mali analiste gelir tablosu üzerinde hangi noktalarda analizini derinleştirmesi gerektiğini gösterir. Ayrıca farklı işletmeler arasında anlamlı karşılaştırma yapma olanağı sağlar.

II-Bilanço için;

- a) Yüzdesi hesaplanacak her kalem aktif ya da pasif toplamına bölünür.
- b) Çıkan değer 100 ile çarpılır.

¹⁹Robert W. Kolb ve Ricardo J. Rordiguez, *Finansal Yönetim*, Çeviren: Ali İhsan Karacan, (SPK Yayınları, No:31,Ankara, 1996) s. 21

²⁰ Tevfik Tatar ve Mithat Üner, *İşletmecilik İlkeleri*, (Ankara: Gazi Büro Yayınları, 1992) s. 214

$$\text{Toplam İçindeki Yüzdesi} = \frac{\text{Bilanço kaleminin değeri}}{\text{Aktif ya da Pasif Toplamı}} * 100$$

Yüzde analizinde değişiklikler belirlendikten sonra, değişikliklerin nedenini ve bu değişikliklerin olumlu olup olmadığını araştırmak gerekir.

1.3. Oran Analizi

Kredi analizlerinde oranların kullanılmasının nedeni, kredi talebinde bulunan işletmenin mali gücü, likidite durumu, kaynak kullanımında etkinliği, karlılığı, büyüme hızı hakkında sağlıklı yargılara varabilmektedir. Mali tablolarda (finansal durum tablolarında) yer alan rakamlardan çok, çeşitli kalemler arasındaki ilişkilerin incelenmesi işletmenin likidite durumunu, mali gücünü, verimliliği ve karlılığını daha iyi ortaya koyabilmektedir.

Oran, mali tablolarda yer alan iki kalem arasındaki ilişkinin basit matematik ifadesi olarak tanımlanabilir. Mali tablolarda yer alan çeşitli kalemler arasında çok sayıda oran hesaplamak, tüm kalemleri birbiriyle karşılaştırmak, anlamlı olmamakla beraber olanaklıdır. Analizde önemli olan, çok sayıda oran hesaplayarak, bir rakam yığını veya geniş bir oranlar kümesi oluşturmak değil, sınırlı sayıda fakat işletmenin borç ödeme yeteneği, mali bünyesi (finansal yapısı), karlılığı, iktisadi değerlerini etkin biçimde kullanıp kullanmadığı konularındaki sorulara ışık tutacak oranları hesaplamaktır. İşletme ile ilgili önemli soruları anlamlı bir şekilde cevaplandırmak hedefini gütmeyen oranların hesaplanmasının bir yararı, mantığı olmadığı gibi hatalı değer yargılarına götürmesi gibi sakıncası da olabilir.²¹

Oranlar tekniği ile analiz çeşitli mali tablolarda yer alan varlık ve kaynak yapısı ile ilgili değerler arasındaki karakteristik ilişkiyi ortaya koyar. Bu nedenle mali tablolar analizi ile ilgili çalışmalar sırasında kullanılan oranlar, işletme yönetimi ve denetimi açısından her biri bir anlam taşıyan değerler arasındaki bağlantıları gösterir. Bu yaklaşım oranların, işletme çalışmalarını, açık ve hızlı bir biçimde analizine olanak sağlayan anahtarlar olduğu söylenebilir.

Oranlar tekniği ile analizin genel olarak yararları şöyle sıralanabilir:

²¹ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, (Beşinci Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1991) s. 112

a) İşletme yönetimi ve finansal yapı analizi açısından, karşılaştırmaya uygun faktörler arasında, farklı dönemler itibariyle, karşılaştırmalar yapma ve ortaya çıkan sonuçların eğilimlerini belirleme olanağı sağlar.

b) Oranlar aynı zamanda birer hesaplama araçlarıdır. Bu nedenle bilinen değerlere dayanarak bilinmeyenlerin saptanmasına ve ileriye dönük tahmin çalışmalarının yapılmasına yardımcı olurlar.

c) Gelir tablosundaki bazı tutarlar ile bilançodaki bazı tutarların ilişkisinin ortaya konması, ancak oranlar yöntemiyle mümkündür.

d) Oranlar tekniği ile analizde çok değişik sayıdaki oranlar birbirlerini daha çok anlamlandırabilmektedir.

Oranlar genelde finansal tablolarda yer alan kalemler arasında kurulan matematiksel ilişkiler aracılığıyla İşletmenin likiditesi, borç ödeme gücü, varlıkların verimliliği, işletmenin karlılığı gibi konularda inceleme ve değerlendirme yapılmasını sağlamaktadır. Önemli olan incelenen konu ile ilgili olarak anlamlı ilişkiler kurulabilecek oranları hesaplamaktır. Bu nedenle oranlar değişik açıdan sınıflandırılabilir. Finansal analizde en yaygın olarak kullanılan:²²

- Likidite Oranları
- Faaliyet Oranları
- Mali Yapı Oranları
- Karlılık Oranları

Şeklinde gruplandırma tezimizde esas alınmıştır.

1.3.1. Likidite Oranları

Likidite oranları işletmenin kısa süreli borçlarını, ödeme gücünü ölçmek, İşletme (çalışma) sermayesinin yeterli olup olmadığını saptayabilmek için kullanılmaktadır.

İşletme, kısa süreli yükümlülüklerini vadelerinde derhal yerine getirebilecek midir? Bu sorunun yanıtı, gerek işletmenin yöneticileri, gerek işletmeye kredi verenler

---

²²Ferruh Çömlekçi, Münevver Yılandı, Nurten Erdoğan, Saim Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya, a.g.e., s.224

açısından büyük önem taşır. İşletmenin faaliyetine devamı ve varlığını sürdürebilmesi için, kısa süreli borçlarını ödeme gücüne sahip olması gerekir. Geleceği çok parlak olabilecek bir işletme, kısa süreli borçlarının vadelerinde ödenmesine gereken önemi vermemesi nedeniyle başlangıçta başarısızlığa uğrayabilir. Bankalar, verilen kredileri geri alamamak gibi bir durumla karşılaşmamak için kredi isteklisi işletmenin, borç ödeme gücünü araştırmak, bu gücü ölçmek, değerlendirmek zorundadır.²³

İşletmenin kısa vadeli borç ödeyebilme gücü, işletmenin sahip olduğu net işletme sermayesinin yeterliliği ile doğrudan ilişkilidir. Net İşletme Sermayesinin negatif bir değer olması, işletmenin kısa vadeli borçlarının döner varlıklarından daha yüksek olduğunu ifade eder ki; bu, o işletmenin duran varlıklarının kısa vadeli borçlarla finanse edildiğini gösterir. Dolayısıyla net işletme sermayesinin negatif olması işletmenin likidite problemini gündeme getirir.²⁴

Net İşletme Sermayesi = Dönen Varlıklar - Kısa Vadeli Borçlar

Dönen varlıklar, işletmenin bir yıl içinde (faaliyet dönemi) nakde dönüşecek varlıklarıdır.²⁵ Bu nedenle bu varlıklar kısa vadeli borçların ödenmesinde kullanılır. İşletmenin kısa vadeli borç ödeyebilme gücü olup olmadığını tespit edebilmek için, işletmenin döner varlıklarının, kısa vadeli borçlarının ve ikisi arasındaki ilişkilerin incelenmesi gerekmektedir.

1.3.1.1. Cari Oran

Cari Oran veya kredi taleplerinin değerlendirilmesinde ilk kez bankalar tarafından kullanıldığı için banker oranı da denilen bu oran, döner varlıkların diğer bir deyişle işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılamakta kullanabileceği iktisadi değerlerin, kısa süreli borçlara bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.²⁶

²³ Öztin Akgüç, *Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi*, (Beşinci Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1991) s. 117

²⁴ Hakan Özerol, *Finansçı Olmayanlar İçin Finans*, (İkinci Baskı, İstanbul: Academyplus Yayınevi, 2002) s. 93

²⁵ Robert C. Higgins, *Analysis For Financial Management*, (Forth Edition, Irwin Inc, 1995) s. 7

²⁶ Öztin Akgüç, *a.g.e.*, s. 117

İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü ölçmek ve net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını meydana çıkarmak için yaygın olarak kullanılan cari oran, dönen varlıkların kısa süreli borçlara bölünmesi ile bulunmaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Batı bankalarınca, deneyimler sonucu, gayet genel bir kural olarak bu oranın 2 olmasının yeterli olduğu belirlenmiştir. Ne var ki; bu çok genel bir kural olup, analiz edilen işletmenin faaliyet gösterdiği endüstriye göre farklı değerler yeterli kabul edilebilir”.²⁷ Özellikle gelişmekte olan ülkelerde uzun vadeli kredi hacminin dar olmasından dolayı bu oranın 1,5 düzeyinde bulunması yeterli kabul edilmektedir.

1.3.1.2. Likidite Oranı (Asit Test Oranı)

Asit-test rasyosu, “stoklara güvenmeksizin” cari borçların her bir birimi için işletmenin cari varlıklarından kaç birim yaratacağını görmek için, stokları hesaplama dışı tutmaktadır.²⁸

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{(Para Mevcudu + Menkul Değ. + Kısa Vadeli Alacaklar)}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Genel olarak likidite oranının “1” olması yeterli kabul edilmekle birlikte sermaye kıt ülkelerde 0.50’ye kadar müsaade edilebilmektedir.

1.3.1.3. Nakit Oranı

Nakit oranı para ve para benzeri dönen varlık kalemlerinin kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi suretiyle hesaplanır. Bu oran İşletmenin elindeki mevcut hazır değerlerle kısa vadeli yabancı kaynakların ne ölçüde karşılandığını gösterir. Diğer likidite oranlarına göre daha hassas bir orandır. Bu oran İşletmenin satışlarının durması ve alacakların da tahsil edilememesi durumunda İşletmenin kısa vadeli borçlarının ne kadarlık kısmını karşılayabildiğini gösterir ve aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.²⁹

²⁷Öztin Akgüç, *Finansal Yönetim*, (Altıncı Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1994) s. 17

²⁸Robert W. Kolb ve Ricardo J. Rodriguez, *a.g.e.*, s. 34

²⁹Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, *a.g.e.*, s.190

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{(Hazır Değerler + Menkul Kıymetler)}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

1.3.2. Faaliyet Oranları

Faaliyet Oranları, İşletmelerin varlık ya da varlık gruplarına, bu varlıkların sağladığı gelirlere oranla ne kadar fazla yatırım yaptığını, varlıklarını ne derecede verimli kullandığını değerlendirmede kullanılan oranlardır.³⁰

1.3.2.1. Alacak Devir Hızı

Para mevcudundan sonra bir işletmenin borç ödemedeki kullanabileceği kaynak alacakları olduğundan, kredi analistleri, kredi isteklisi işletmenin alacaklarının kalitesi, daha açık bir deyişle alacakların tahsil kabiliyeti ve likiditesi ile yakından ilgilidirler. Alacak devir hızı veya alacaklarının paraya dönüşüm çabukluğu, alacakların ortalama tahsil süresi, bir işletmenin alacaklarının tahsil kabiliyetini, likiditesini gösteren iyi bir ölçüdür. İşletmenin alacakları, uygun bir süre içerisinde tahsil edilebildiği takdirde likiditesi yüksek değerler olarak kabul edilebilir.

Bankalar Birliği tarafından hazırlanmış Mali Tahliller Tablosunda, ticari alacakların satışlara nispetinin hesaplanması öngörülmüştür. Senetli ve senetsiz ticari alacaklar toplamının net satış tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanacak bu oranın küçük bir değer taşıması, işletmenin alacak devir hızının yüksek olduğunu gösterir. Söz konusu 'ticari alacaklar\satışlar' oranının zaman içinde küçülmesi de, genellikle, işletme lehine olumlu olarak nitelendirilebilecek bir gelişmedir.

Alacak devir hızı, bir hesap dönemi içindeki kredili satışlar tutarının, senetli ve senetsiz ticari alacaklar toplamına bölünmesi suretiyle de hesaplanabilir.³¹

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \text{Kredili Satışlar} / \text{Ortalama Ticari Alacaklar}$$

$$\text{Alacak Devir Süresi} = \text{Alacak Devir Hızı} * 365$$

³⁰Nurhan Aydın, Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, **Finansal Yönetim**, (İkinci basım, Eskişehir: Genç Copy Center, 2007) s.96

³¹Özün Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi** (Beşinci Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1991) s. 126

1.3.2.2. Stok Devir Hızı

Stoklar, bir işletmede başlıca satış ve dolayısıyla para girişi kaynağıdır. Bu nedenle kredi analistleri stok devir hızı veya diğer bir deyişle stokların paraya dönüşüm çabukluğu ve stokların kalitesi ile yakından ilgilidirler. Stok devir hızı, işletmenin stoklarının likiditesi konusunda da iyi bir gösterge oluşturur. Ayrıca, yukarıdaki bölümlerde değinildiği gibi, stok devir hızı, işletmenin cari oranının yeterli olup olmadığı konusunda yapılacak değerlendirmelerde de, kredi analistlerince dikkate alınması gereken bir etmendir.³²

Stok devir hızının birçok şekilde hesaplanma formülleri bulunmaktadır.

$$\text{Stok Devir Hızı} = \text{Satışların Maliyeti} / \text{Ortalama Stok}$$

Ortalama stok, işletmenin aylık stok varlıkları ile dönem başı stoklarının toplamının 13'e bölünmesi ile elde edilmektedir. Şayet işletmenin stoklarında yıl içinde önemli dalgalanmalar görünmüyorsa, ortalama stok aşağıdaki gibi hesaplanabilir;

$$\text{Ortalama Stok} = (\text{Dönem Başı Stok} + \text{Dönem Sonu Stok}) / 2$$

1.3.2.3. Ticari Borçlar Devir Hızı

Bu oran, kredili alımlardan doğan ticari borçların, bir yıl içinde kaç kez ödendiğini ortaya koymaktadır.

$$\text{Ticari Borç Devir Hızı} = \text{Kredili Alımlar} / \text{Ticari Borçlar}$$

Ancak kredili mal alımları hesap edilemediği takdirde; formülasyonda bunun yerine satılan malın maliyeti de kullanılabilir.

İşletmelerde ticari borçların devir hızının yavaşlaması işletmeye ek finansman olanağı sağlar. Ancak bu oranın çok aşırı yavaşlaması işletmenin borç ödeme güçlüğü içinde olduğunu da bir göstergesi olabilir.

---

³²Öztin Akgüç, a.g.e., s. 130

1.3.2.4. Öz Sermaye Devir Hızı

Bu oran öz kaynakların ne ölçüde verimli kullanıldığının tespit edilmesinde kullanılır. Oranın çok yüksek olması İşletmenin faaliyetlerini büyük ölçüde borçlanmak suretiyle finanse ettiğini gösterir. Oranın düşük olması ise işletmenin öz kaynaklarını etkin olarak kullanmadığını ve işletmenin faaliyet seviyesinin gerektiğinden daha fazla öz kaynağa sahip olduğunu gösterir.³³

$$\text{Öz Sermaye Devir Hızı} = \text{Net Satışlar} / \text{Ortalama Öz Sermaye}$$

Bu oranın yeterliliği ile ilgili olarak aynı işkolunda faaliyet gösteren diğer işletmelerle ve bu işletmenin geçmiş yıllardaki oranları ile karşılaştırmak gerekmektedir.

1.3.2.5. Aktif Devir Hızı

Devir Hızı (Etkinlik) rasyoları, bir işletmenin aktiflerini ne kadar etkin bir şekilde kullandığını göstermektedir.³⁴

$$\text{Aktif Devir Hızı} = \text{Net Satışlar} / \text{Ortalama Aktifler}$$

Bu karma bir rasyodur ve bilânçodaki alacaklar ile gelir tablosundaki satışlar arasındaki ilişkiyi gösterir.³⁵

Bir işletmenin aktif yapısı içinde sabit değerler büyük yer tutuyorsa, söz konusu endüstri kolunda veya işletmede aktif devir hızı genellikle yavaştır. Buna karşılık aktif toplamı içerisinde sabit değerlerin nispeten önemsiz olduğu endüstri kollarında aktif devir hızı yüksek olma eğilimindedir.

1.3.2.6. Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı

Net çalışma sermayesinin verimli kullanılıp kullanılmadığını görmek için aşağıdaki formül yardımı ile net çalışma sermayesi devir hızı hesaplanır.

³³ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, a.g.e., s.206

³⁴ Mehmet Baha Karan, **Finansal Yönetim** (Ankara: 1994) s. 35

³⁵ İlhan Cemalcılar, Doğan Bayar, İnal Aşkun ve Şan Özalp, **İşletmecilik Bilgisi** (Üçüncü Baskı, İÖÇV Yayını, No: 3, Eskişehir: 1993) s. 251

Net Satışlar / Ortalama Net Çalışma Sermayesi

Bu oranın yüksek olması halinde Net Çalışma Sermayesi'nin verimliliğinin yüksek olduğu ortaya çıkar. Devir hızının yüksek olması, Net Çalışma Sermayesi yetersizliği, stok ve alacak devir hızının yüksekliği, stok ve alacakların nispeten az işletme sermayesine ihtiyaç gösterdiğini ifade edebilir.

Düşük bir devir hızı Net Çalışma Sermayesi'nin karlı olarak kullanılmadığını gösterir. Yani satışlar Net Çalışma Sermayesi'ne oranla yeterli değildir. Devir hızının düşük olması, işletmenin aşırı işletme sermayesine sahip olduğunu, stok ve alacak devir hızının yavaş olduğunu gösterebilir.³⁶

1.3.3. Mali Yapı Oranları

Bu oran işletmenin mali yapısının dengede olup olmadığını gösterir. Finansal yapı oranları genellikle işletmenin finansal yapısı olumlu mudur, işletmeye borç verenler için işletme güvenli bir mali yapı sergilemekte midir, işletmenin zarar etse bile borçlarını ödeyebilme gücüne sahip midir gibi sorulara cevap vermektedir.

İşletme ölçülü bir şekilde finanse edilmiş midir? İşletmeye kredi verenlerin, özellikle orta ve uzun vadeli kredi verenlerin emniyet payı yeterli midir? İşletme, uzun vadeli yükümlülüklerini karşılayabilir mi? Bu ve benzeri soruları yanıtlamak için genellikle işletmenin kullandığı yabancı kaynaklarla (borçlarla) öz sermaye arasında hesaplanan çeşitli oranlardan yararlanılmaktadır. Mali bünye analizinde kullanılan oranlar başlığı altında toplanan oranlar, işletmenin faaliyet sonucu zarar etmesi, varlıklarının değer yitirmesi veya gelecek yıllarda tahmin edilen tutarda fon yaratamaması halinde söz konusu işletmenin, uzun vadeli yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceği konusunda da önemli ipuçları sağlarlar.³⁷

İşletmeler faaliyetlerini sürdürürken çoğu zaman öz sermayeleri yetersiz kaldığında yabancı kaynak kullanmak durumunda kalırlar. Bir işletmenin makul seviyelerde borçlanması olumlu kabul edilmekle birlikte belirli bir borçlanma seviyesinin üzerine çıkması da istenmemektedir.

³⁶Ferruh Çömlekçi, Münevver Yılandı, Nurten Erdoğan, Saime Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya, a.g.e., s.239

³⁷Öztin Akgüç, a.g.e., s.140

Yabancı kaynakların maliyeti, bu yabancı kaynaklardan yararlanılarak elde edilen kardan düşük olduğu sürece borçlanma devam edecektir. Ancak, hiçbir işletmenin sürekli borçlanabilmesi beklenemez. İşletmeye borç verenler, işletmenin artan borç yükü nedeni ile paralarını riske atmak istemeyecekler ve borç vermeyi keseceklerdir.

Nakit akımı aşırı bir şekilde azalır, işletme borçlarını ödeyemez ve teknik anlamda güçlüğü düşer.³⁸

Eğer bir işletme;

- 1- Diğer işletmelere göre kendisine piyasada tekeli özellikler kazandıracak teknolojiye ve patent gibi sınai özelliklere sahipse,
  - 2- Satışları istikrarlıysa,
  - 3- Ürettiği mamuller piyasada tutuluyorsa ve rakip mallara göre rekabet üstünlüğü varsa,
  - 4- Başarılı bir kadro tarafından yönetiliyorsa,
  - 5- Yeni gelişmelerin ürettiği mamulleri demode kılma olasılığı az ise,
- diğer işletmelere göre daha fazla borçlanabilir.

1.3.3.1. Toplam Borçlar / Toplam Aktifler Oranı

Kaldıraç veya borçlanma oranı olarak da nitelendirilen bu oran, varlıkların yüzde kaçının yabancı kaynaklarla (borçlarla) finanse edildiğini belirler. Söz konusu oranın yüksek olması, işletmenin spekülasyon tarzında finanse edildiğini, kredi verenler açısından emniyet marjının dar olduğunu, işletmenin faiz ve ana para taksitlerini ödeyememe nedeniyle mali yönden güç durumlara düşme olasılığının yüksek olduğunu gösterir. Diğer taraftan 'borçlar/aktif toplamı' oranının yüksek olması halinde, işletme sahip veya sahipleri, az bir sermaye ile çok geniş kaynakların kullanımına egemen olabilecekleri gibi, işletmenin normal faaliyetinden sağladığı kar oranının yabancı kaynak maliyetini aştığı durumlarda da, öz sermaye karlılık oranını yükseltmek, diğer bir deyişle finansal kaldıraç olumlu etkisinden yararlanma olanağını da elde ederler.³⁹

Bu oran, bir işletmenin varlıklarının yüzde kaçının yabancı kaynaklar tarafından finanse edildiğini ortaya koymaktadır. Gelişmiş ekonomilerde faaliyet gösteren işletmelerin toplam borçlarının aktif toplamı içinde %50'nin üzerine çıkması genellikle

³⁸Robert W. Kolb ve Ricardo J. Rodriguez, a.g.e., s. 35

³⁹Öztin Akgüç, a.g.e., s. 142

olumsuz bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde, özkaynak yetersizliğinin fazla olması ve yabancı finans kaynaklarına duyulan ihtiyaç nedeni ile bu oranın % 60–65 bandında seyretmesi olumlu olarak kabul edilmektedir.

Söz konusu oranın yüksek olması, işletmenin spekülatif (vurgunsal) tarzda finanse edildiğini, kreditorler açısından emniyet marjının dar olduğunu, işletmenin faiz ve ana para taksitlerini ödeyememe nedeniyle mali yönden güç duruma düşme olasılığının yüksek olduğunu gösterir.⁴⁰

1.3.3.2. Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Aktifler Oranı

Bu oran, bir işletmenin aktiflerinin ne kadarını, kısa vadeli borçlanma yoluyla elde ettiğini gösterir. Bu oranın yüksek olması, işletme varlıklarının büyük bir kısmının kısa vadeli borçlarla finanse edildiğini göstermektedir. Genelde üretim işletmeleri açısından bu oranın % 30'u pek açmaması istenir. Ancak ülkemizdeki işletmeler daha çok kısa vadeli yabancı kaynak kullanmak durumunda kaldıklarından ve varlıklarının çok önemli bir kısmını dönen varlıklar oluşturduğundan bu oran da daha yüksek çıkabilmektedir.⁴¹

1.3.3.3. Toplam Borçlar / Öz sermaye Oranı

Borç Kaldırma oranı da denen bu oran bir işletmenin borçlanma yoluyla sağladığı yabancı kaynaklar ile işletme ortaklarının sağladığı sermaye arasındaki ilişkiyi gösterir. Bu oran kısa ve uzun vadeli borçların toplamının, öz sermayeye oranıdır. Borç oranına benzer olup, işletmenin sahipleri tarafından finanse edilen miktarla, kreditorlerce finanse edilen miktar arasındaki ilişkiyi gösterir.

Faiz masrafları, genellikle bir yıldan uzun vadeli borçlar üzerinde yoğunlaştığından, bazı analistler, uzun vadeli borç-öz sermaye oranını kullanmayı tercih ederler. Oranda, kullanıldığı amaca bağlı olarak, imtiyazlı hisse senetleri öz sermayenin bir unsuru olmaktan çok, borçlar içinde düşünülür. İmtiyazlı hisse senetleri, adi hisse

⁴⁰Öztin Akgüç, a.g.e., s. 30

⁴¹Ferruh Çömlekçi, Münevver Yılcı, Nurten Erdoğan, Saime Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya, a.g.e., s.232

senetlerine kıyasla bir öncelik hakkını temsil ederler. Dolayısıyla adi hissedarlar, bir işletmeyi incelerken, imtiyazlı hisse senetlerini genellikle borç olarak kabul ederler.⁴²

1.3.3.4. Banka Kredileri / Toplam Borç Oranı

İşletmeler kısa ve uzun vadeli yabancı kaynak elde ederken çeşitli borç kaynaklarından yararlanır. Bu kaynakların banka kredileri, satıcı kredisi, müşteri avansı, tahvil ve bono sayılabilir. Bu oran bir işletmenin finansmanda, banka kredilerinin payını göstermektedir.

1.3.4. Karlılık Oranları

Karlılık oranları iki türdür. Birincisi satışlarla ilgili karlılığı gösterirken, diğeri yatırımla ilgili karlılığı göstermektedir.⁴³

Kar oranı düşük firmaların, yetenekli yöneticiler, deneyimli personel bulma ve istihdam etme, araştırma geliştirme faaliyetlerine kaynak ayırma, etkili reklam kampanyaları yürütme olanakları çok sınırlıdır. Bu olanaklardan yoksun veya yararlanmaları sınırlı firmaların, piyasadaki rekabet güçlerini devam ettirmeleri imkansızdır. Piyasada rekabet gücü zayıflayan veya kaybolan firmalar, bankalar açısından riski çok yüksek olan firmalardır. Bu nedenle bankalar, kredi isteklisi firmaların karlılık durumları ile de yakından ilgilenmek gereğini duyarlar. Kredi isteklisi firmanın karlılık durumu, özellikle orta ve uzun süreli kredi taleplerinin değerlendirilmesinde daha büyük önem taşır.⁴⁴

İşletmenin karı ilk bakışta az bile görünse, aynı işkolundaki diğer işletmelere göre daha yüksek ise bu durum olumlu olarak yorumlanmalıdır. Ayrıca genel ekonomik durgunluk dönemleri de işletme karlılığını etkileyen önemli bir unsurdur. Şayet işletme genel ekonomik durgunluk döneminde zarar etmiş ve bu zararı aynı işkolunda faaliyet gösteren diğer işletmelerden daha az ise bu durumu işletme yönetiminin başarısızlığı olarak yorumlamamak gerekir.

⁴²Nurhan Aydın, Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, **Finansal Yönetim** (İkinci basım, Eskişehir: Genç Copy Center, 2007) s.103

⁴³Mehmet Baha Karan, **a.g.e.**, s.58

⁴⁴Öztin Akgüç, **a.g.e.**, s 146

1.3.4.1. Faaliyet Karlılığı

$$\text{Faaliyet Karlılığı} = \text{Faaliyet Karı} / \text{Net Satışlar}$$

Bu oran bir işletmenin esas faaliyetlerinin ne ölçüde karlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu orandaki artış ve aynı işkolundaki benzer işletmelerin oranlarından yüksek olması olumlu bir gelişmedir. Mali analist, bu oranın yeterli olup olmadığını belirlemek için; bu oranın geçmiş yıllarda göstermiş olduğu eğilimi, aynı işkolundaki benzer işletmelerin oranları ile karşılaştırmalıdır.

1.3.4.2. Satışların Karlılığı

Faaliyet karı ile net kar birbirinden birkaç noktada ayrılır. Birincisi işletmenin net karı hesaplanırken, işletmenin katlandığı finansman giderleri ve esas faaliyeti dışındaki gelir ve giderler dikkate alınır. İkinci olarak net kar hesaplanırken, ödenen veya ödenmesi gereken gelir ve kurumlar vergileri indirilir. Bu oran şu şekilde hesaplanmaktadır;

$$\text{Satışların Karlılığı} = \text{Net Kar} / \text{Net Satışlar}$$

Satışlar üzerinden faaliyet karlılığını gösterir ve işletmenin ana faaliyetlerinin ne ölçüde karlı olduğunu tespit için kullanılır.⁴⁵

Bu oran ne kadar yüksek çıkarsa o kadar iyidir. Ancak dönem karının, faaliyet karından en büyük payı almış olması çok önemlidir.⁴⁶

Bu oranın yüksek olması, işletme için olumlu biçimde yorumlanabilir. Miktar olarak artış göstermeyen satışlarda, bu oranın yükselme eğilimi olumlu kabul edilmemelidir.

Diğer koşullar sabit tutulduğunda, bir firma doğal olarak daha yüksek bir kar marjını tercih edecektir. Fakat tüm diğer koşullar sabit tutulamaz. Yüksek fiyat ve yüksek kar marjı stratejisi genellikle daha düşük satışlara sonuçlanır.⁴⁷

⁴⁵ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, *Mali Tablolar Analizi* (Yayın Sıra No:30, Bursa: VİPAŞ, 2000) s. 208

⁴⁶ Sabri Bektöre ve Ferruh ÇÖMLEKÇİ, *a.g.e.*, s. 250

⁴⁷ Richard A. Brealey, Stewart C. Myers ve Alan J. Marcus, *İşletme Finansının Temelleri*, Çevirenler: Ünal Bozkurt, Türkan Arıkan ve Hatice Doğukanlı (Üçüncü Baskı, İstanbul: Literatür Yayıncılık, Ekim 2001) s. 476

1.3.4.3. Aktif Karlılığı

Bu oran aktiflerin işletmede ne ölçüde karlı kullanıldığını tespit amacıyla hesaplanır.⁴⁸

Bu oran bir işletmenin yükümlü olduğu vergiler ve borçları nedeni ile katlandığı finansman yükünden önce kaynaklarını ne ölçüde etkili kullandığını belirten bir göstergedir.

Ucuz kredi kullanan bir işletme, pahalı kredi kullanan bir işletmeye göre daha karlı görülebilir. Oysa gerçekte daha pahalı kredi kullanan bir işletmenin genel ekonomiye katkısı daha fazla olabilir ve kaynaklarını daha verimli kullanmış olabilir. İşte bu oran, işletmenin gerçek karlılığı ile ilgili bilgi vermektedir. Bu oran şu şekilde hesaplanmaktadır;

$$\text{Aktif Karlılığı} = \text{Finansman ve Vergi Öncesi Kar (FVÖK)} / \text{Aktifler}$$

1.3.4.4. Öz Sermaye Karlılığı

1.3.4.4.1. Net Kar / Öz Sermaye Oranı

Bu oran, işletmenin faaliyetleri neticesinde, ortaya koyduğu öz sermayesini verimli bir şekilde kullanıp kullanmadığını ortaya koyan bir göstergedir. Bu oranın hesaplanmasında öz sermayenin doğru hesaplanması oldukça önemlidir. Öz sermayesi dönemler arasında büyük dalgalanmalar gösteren işletmelerin dönem başı ve dönem sonu öz sermayelerinin ortalaması alınmalıdır.

1.3.4.4.2. Vergi Öncesi Kar (VÖK) / Öz Sermaye Oranı

Mali analist işletmelerin net karlarını incelerken, bu işletmelerin çeşitli vergilerle yükümlü olduğunu ve bu durumun işletmenin net karlılığını etkileyen önemli bir unsur olduğunu unutmamalıdır. Zira işletme karlı bile olsa, vergi oranlarındaki ani bir artış işletmenin net karlılığını önemli ölçüde etkileyecektir. Bu oranla işletmenin, net kar - öz sermaye arasındaki karşılaştırma sayesinde mali analist işletmenin yükümlü olduğu vergilerin işletme karlılığı üzerindeki etkisini rahatlıkla görebilir.

⁴⁸Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, a.g.e., s.208

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİĞER MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

1. DİĞER MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ

İşletmeler bilanço ve gelir tablosu gibi temel mali tabloların yanında, hem dış çevresini hem de işletmenin iç yönetimini ilgilendiren mali tabloları hazırlarlar. Bu tablolar defter tutma işlevinin sonucunda hazırlanan tablolar olmadıkları için bilanço ve gelir tablosunun tamamlayıcısı durumundadırlar.⁴⁹ Bu tablolar; Fon Akım Tablosu, Nakit Bütçesi, Kar Dağıtım Tablosu, Özkaynaklar Değişim Tablosu ve Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosudur.

1.1. Fon Akım Tablosu

Fon Akım Tablosu, belirli bir dönemde İşletmenin fon kaynaklarını ve bunları kullandığı alanları gösteren bir tablodur.⁵⁰

Fon Akım Tablosu; belirli bir dönem içinde işletmenin sağladığı fon kaynakları ve bunların kullanılış yerlerini göstererek işletmenin söz konusu dönemdeki yatırım ve finansman faaliyetlerini özetleyen ve finansal durumunda meydana gelen değişiklikleri açıklayan bir mali tablodur.

1.1.1. Fon Akım Tablosu Analizi

Fon akım tablosunun düzenlenebilmesi için işletmenin birbirini izleyen iki yıla ait karşılaştırmalı bilançoları ile son hesap dönemine ait gelir tablosuna ihtiyaç vardır. Fon akım tablosunun temel olarak fon kaynakları ve fon kullanımları olmak üzere iki tarafı vardır. Fon kaynakları ve fon kullanımları birbirine eşittir.⁵¹

Sabit değerlerin kısa süreli kaynaklarla karşılanması, (bu değerlerin nakit girişi yaratmadan, kısa vadeli kaynakların geri ödenmesi zorunluluğu gibi) finansman açısından sakıncalı bir durum doğurur. Sabit değerler, özkaynaklarla ya da uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edilmelidir. Ekonomik kriz dönemlerinde birçok işletme,

⁴⁹Ferruh Çömlekçi, Münevver Yılandı, Nurten Erdoğan, Saime Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya, **a.g.e.**, s. 253

⁵⁰ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, **a.g.e.**, s. 48

⁵¹ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, **a.g.e.**, s. 48

sabit yatırımlarını kısa süreli yabancı kaynaklarla finanse ettiklerinden işleri bozulmuş, iflaslar yaşanmıştır. Özellikle sabit yatırımlarını kısa süreli banka kredileri ile finanse eden işletmelere çok dikkat edilmesi gerekir.

Stoklar ve alacaklardaki geçici artışlar, kısa vadeli kaynaklarla karşılandığı takdirde stok ve alacakların paraya çevrilmesi işletmeye geri ödeme konusunda gerekli fonları sağlar. Döner değerlerdeki geçici artışlar, uzun vadeli yabancı kaynaklarla ve öz kaynaklarla karşılandığı takdirde bu tür finansman emniyetli olmakla birlikte, işletmenin karlılığı üzerinde olumsuz etki yapabilir.

Fon Akım Tablosu, belirli bir hesap dönemi içinde cereyan eden tüm işlemleri ve fon akımlarını gösteremez. Ancak dönem içinde meydana gelen net değişimleri ortaya koyar. İşletme, ilgili dönem içinde çeşitli kaynaklardan kısa vadeli fon sağlar ve yine bu dönemde bunu öder. Örneğin; Aynı dönem içinde sabit varlık satılmış ve yeniden bir sabit varlık alınmış olabilir veya benzer biçimde uzun vadeli bir borç ödenmiş ve yeniden borç alınmış olabilir. Bu gibi işlemler kuşkusuz, fon akım tablosuna yansımaz. Ayrıca fon akım tablosu düzenlenirken, bilançolar yenden değerlemenin etkisinden arındırılmalıdır.⁵²

Özetlenirse, fon akım tablosu, bilanço ve gelir tablosunda açıkça görülmeyen fon akımlarını ortaya koyan, işletmenin gerek faaliyeti sonucu yarattığı, gerek borçlanma ve diğer şekillerde sağladığı mali olanakları nerelere tahsis ettiğini, nerelere kullandığını belirten ve işletmenin geleceğe ait fon ihtiyacını tahminlere dayanarak hazırlanan bir analiz aracıdır.

	Aktif	Pasif
Kullanım	+	-
Kaynak	-	+

1.2. Kar Dağıtım Tablosu

Bu tablo işletmede elde edilen karın nasıl dağıtıldığını gösterir. Bu tablo işletmelerde dönem sonu itibariyle öneri bir tablo olarak hazırlanır. Bu tabloda hesaplanan vergi ve diğer yasal yükümlülükler sermaye şirketlerinde karın netleştirilmesi ile ilgili muhasebe kayıtlarına veri oluşturur.

⁵² Öztin Akgüç, a.g.e., s. 157

Kar dağıtım tablosunun diğer hesaplamaları şirketin genel kurul toplantısında alınacak genel kurul kararı ile kesinleşir.

Kar dağıtım tablosunun hazırlanması ilgili yasal uygulamalar, şirket ana sözleşmesi ve genel kurul kararlarından etkilenir.⁵³

Kar dağıtım tabloları, ortaklara ve diğer ilgililere ana sözleşme veya yasal hükümler çerçevesinde dağıtılacak kar paylarını belirlemek, dönem karı üzerinden ödenecek vergileri ve ayrılacak yedek akçeleri saptamak, dönem karı veya zararının işletmenin mali yapısına olan etkisini ortaya koymak, yatırım yapmak isteyen yatırımcılara İşletmenin kar dağıtım politikası ile ilgili bilgi vermek amacıyla hazırlanır.

1.3. Özkaynaklar Değişim Tablosu

Özkaynaklar Değişim Tablosu, ilgili dönemde öz kaynak kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışları gösteren tablodur.⁵⁴

Özkaynaklar değişim tablosu; ilgili dönemde özkaynak kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışları bir bütün olarak gösteren tablodur. Özkaynaklar değişim tablosunun düzenleniş amacı, özellikle sermaye şirketlerinde özkaynak kalemlerinde meydana gelen değişimlerin topluca gösterilmesini sağlamaktır.

1.4. Swot Analizi

İşletmenin yapısının bir takım kriterlere tabi tutularak incelenmesi teknikleri, modern iş yönetiminin elinden düşmeyen araçlarıdır. Bu sayede o işletmenin şu anki durumu, doğru işleyip işlemediği kolaylıkla belirlenmiş olur. Bu tekniklerden biri olan "SWOT Analizi", işletmenin kurumsal işlerliği, rekabet gücü, sektördeki konumu, piyasadaki dış tehditlerin varlığı vs. gibi iç ve dış değerlendirmelerin yapılabildiği en etkili değerlendirme yöntemlerinden biridir.

Strateji ve konumlanma açısından başvuru olan bir yöntem olan SWOT analizi, ilk başta ifade edildiği gibi, işletme, kurum, örgüt vs. gibi bir organizasyonun iç-dış durumunun etraflıca incelenip değerlendirildiği bir analiz uygulamasıdır. SWOT kelimesinin açılımı ise İngilizce olarak,

S- Strength (İşletmenin olumlu ve güçlü olan özelliklerinin belirlenmesi)

W-Weakness(İşletmenin olumsuz veya zayıf olan özelliklerinin belirlenmesi)

⁵³ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, a.g.e., s.68

⁵⁴ Adem Çabuk ve İbrahim Lazol, a.g.e., s. 208

O-Opportunity(İşletmenin içte ve dışta sahip olduğu fırsatları belirtmesi)

T-Threat (İşletmenin etrafındaki olası tehlike, risk ve piyasa tehditlerini belirtmesi)

4 kapsamlı bir analiz alanını ifade etmektedir. Kısaca SWOT analizi, iç ve dış durum değerlendirmesini içeren ve yönetim açısından şu an ki konumu ve önünü görebilme açılarından büyük kolaylık sağlayan stratejik bir yönetim uygulamasıdır.

İşletmeler için SWOT analizinin iki önemli faydası vardır: Birinci fayda, işletmenin şu anki mevcut konumunun ne olduğunu net şekilde ortaya dökmesidir. S ve W harfleri olarak ifade edilen analizin ilk kısmı, bu durumun yani kurumun güçlü ve zayıf yönlerinin, olumlu-olumsuz iş akışı ya da performansının belirlenmesi, o işletmeye "kendisini bilmesi" gibi önemli bir edinim ve bilgi sağlar. O ve T harfleri ile belirtilen analizin ikinci bölümü ise daha çok dışsal etkileri, piyasadaki oluşumu, işletmenin burada olası fırsat ve tehditlere karşı "ne yapabileceğinin" bir analizidir. Yani ikinci kısım, şu anı değil, gelecekteki olası gelişmelere yönelik bir durum değerlendirmesini içerir, bu açıdan biraz daha tahmine ve öznel verilere dayanır. Bu anlamda SWOT Analizi, 4 kapsamı içeren 2 yönlü (hem iç hem dış) bir analiz tekniğidir.

SWOT Analizinin her iki yönde de işletmenin işlerliğini ortaya koyması açısından o işletmenin büyük olanak sağladığını ifade etmiştik. Fakat bu olanağın iyi biçimde değerlendirilmesi, firmanın içyapısı ve iş akışının, çalışanların durumunun, çevresel ortam ve çalışma düzeninin, teknoloji düzeyinin, müşteri profilinin, işletme kültürünün, performans değerlerinin, bilgi akışının ve diğer tüm unsurların dikkate alınması gerekir. Aksi takdirde, eksik bilgi ve yetersiz analiz verileriyle işletme için gerçek sonuçlara ulaşmak ve başarılı olmak imkansızlaşabilmektedir.

1.4.1. SWOT Analizinde İç-Dış Durum Değerleri

SWOT Analizinde temel başarı, doğru soruyu sorup, bu soruya doğru cevabı verebilmekte yatar. Örneğin değerlendirmenin ilk kısmı olan "mevcut durumun", güçlü ve zayıf yanların belirlenmesi sürecinde değerlendirmesi gereken faktörlerin seçimi ve bunlara ait değerlerin doğru olarak belirlenmesi çok önemlidir. Söz gelimi herhangi bir işletme için bu mevcut durum değerleri söyle belirlenebilir ve burada

belirlenen faktörler analizde sorulacak sorular olarak listelenir. Örneğin güçlü ve olumlu yönleri belirleme kısmında;

- Güçlü bir lidere ve yetenekli yöneticilere sahip miyiz?
- Yeni ve bize faydası olan teknolojileri kullanıyor muyuz?
- Yeni ürün ve yeni stratejiler (inovasyon) geliştirebiliyor muyuz?
- Bilgi ve becerisi yüksek çalışanlara sahip miyiz ?

ve bunlara eklenebilecek yeni sorularla içsel güç ve başarı durumu yani SWOT Analizinin "S" bölümü analiz edilmiş olur. Benzer şekilde;

- İşletme yapısında stratejik bir hedefleme eksikliği var mıdır?
- Lider, yönetici ve çalışanların yetenek ve bilgilerinde bir yetersizlik söz konusu mudur?
- Ar-Ge (araştırma ve geliştirme)ye verilen önem ne ölçüde?
- İşletme kültüründe aşınma ya da eksiklik söz konusu mu?
- Satış, pazarlama, ürün ya da hizmet kalitesi ve verimliliğimizde düşüklük var mı?

vs. gibi içsel yapının zayıf ve olumsuz yönlerinin (W bölümü) tespit edilmesine yönelik sorular listelenir. Dışsal göstergeler ise "O" ile simgelenen potansiyel dışsal fırsatlar ve "T" ile simgelenen tehlikelerden oluşur. Bu kısımlar için değerlendirmeye alınacak değerleri şöyle özetleyebiliriz;

Örneğin fırsat yaratan değerleri,

- Teknoloji ve iç-dış pazarlarda oluşan değişimler
  - Devletin, hükümetin ya da uluslararası kurumların (AB gibi) politikalarındaki değişiklikler
  - Ülkedeki ekonomik ve sosyo-kültürel yapıdaki gelişmeler
- Tehdit ve risk yaratan değerleri ise,
- İşletme olarak karşılaşılabileceğimiz engeller nelerdir ?
  - Mevcut ve potansiyel rakiplerimiz ne yapmaktalar?
  - Ürün ve hizmet üretirken, iç ve dış sektörde iş, ürün veya hizmet standartları değişmekte mi ?
  - Durmadan ilerleyen ve değişen teknoloji piyasadaki konumumuzu tehdit ediyor mu ?

- Nakit durumumuzu zora sokacak finansal sorunlarımız var mı ?
olarak belirtebiliriz.

SWOT analizinden beklenen yararı elde etmek, değerlendirmenin anlamlı ve doğru sonuçlar çıkarması ve buna bağlı olarak işletme yapısının iç-dış durumunun belirlenmesi; SWOT analizinde değerlendirmeye alınan faktörlerin değerlerinin, çok sayıda başka analizle desteklenmesine bağlıdır. Şöyle ki; eğer çevresel fırsatları SWOT analizinde değerlendirmek istiyorsak, örneğin müşteri istek ve düşüncelerinin belirlenmesi için "müşteri analizi" yapılmalıdır. Burada çıkacak müşteri beklentileri değerleri, fırsatlar hanesine yazılabilmelidir. Benzer şekilde risk ve tehditler değerlendirilmesi isteniyorsa iç ve dış pazarlardaki rekabet yapısını ve rakiplerin gücünü belirlemek için "rekabet analizi" mutlaka yapılmalıdır, burada çıkan değerler de tehdit ve riskler bölümüne yazılabilmelidir. Benzer şekilde piyasa yapısını öğrenmek için "pazar analizi", sosyo-ekonomik ve demografik yapıyı belirlemek, devletin ekonomi yönetimi politikalarını değerlendirmek için "çevre analizi", işletmenin kendi iç durum ve performansını öğrenmek için "performans analizi", işletmenin içinde bulunduğu piyasadaki faaliyet alanlarının genişliği ile ilgili "stratejik seçeneklerin belirlenmesi" gibi çok sayıda analiz ve teknikle SWOT analizi için yeteri veri ve bilgi akıtılmalıdır.

Kısaca özetlersek SWOT analizi, bu gibi birbirinden bağımsız ve farklı analizlerle beslenen büyük bir ırmak gibi olmalıdır. Ne kadar çeşitli ve yüksek hacimli bilgi ve veri akıtan analizler devreye sokulup kapsamlı veriler elde edilebilirse, SWOT analizinde oluşacak sonuçlar da çok daha net olacak, kurum yöneticilerine şu an ve gelecek için daha net öngörüler ve sağlıklı bir perspektif kazandırabilecektir.⁵⁵

⁵⁵ <http://www.miad.org.tr/php/miadap/dosyalar/swot.doc>, Erişim: 22/01/2010

BEŞİNCİ BÖLÜM
KREDİ ANALİZİ UYGULAMASI

1. KREDİ ANALİZİ UYGULAMASI

1.1. A Tekstil İşletmesi

1994 tarihinde Hasan Aşkale ve Mahmut Tekkuş ortaklığında 20.000 TL sermaye ile kurulan A Tekstil Ltd. Şti'nin özet mali verileri tablodaki gibidir:

Tablo 1. A Tekstil İşletmesi Özet Mali Veriler

MALİ ANALİZ				
FİRMA ÜNVANI	A TEKSTİL SANAYİ VE TİC. LTD.ŞTİ.			
KURULUŞ TARİHİ	15/08/1996			
ADRES	SANAYİ CAD. NO :2 İSTANBUL			
TELEFON – FAKS	212 267 45 93			
FAALİYET ALANI	KUMAŞ İMALATI			
FİRMA YETKİLİSİ	HASAN AŞKALE			
SERMAYE YAPISI	ORTAK ADI			PAYI
	HASAN AŞKALE			75%
	FETHİ AŞKALE			25%
MALİ ANALİZ	2006	2007	2008	TREND
	TL	TL	TL	TL (%)
NET SATIŞLAR (ORTALAMA KUR)	4,733,137	5,954,917	7,806,280	31.09
NET SATIŞLAR (YIL SONU KUR)	4,733,137	5,954,917	7,806,280	31.09
FAALİYET KARI	361,347	431,594	700,594	62.33
BİLANÇO KARI	204,919	303,801	454,954	49.75
AMORTİSMAN GİDERİ	0	0	0	0
ÖZSERMAYE	2,115,576	2,666,135	2,712,954	1.76
TOPLAM AKTİFLER	3,194,732	4,132,783	5,257,760	27.22
İŞLETME SERMAYESİ	1,126,075	1,686,418	1,748,053	3.65
TOPLAM BORÇLAR	1,079,156	1,466,648	2,544,806	73.51
KISA VADELİ BORÇLAR	866,812	1,246,648	2,279,020	82.81
CARI ORAN	2.3	2.35	1.77	-24.9
LİKİDİTE ORANI	1.59	1.55	1.11	-28.5
DURAN VARLIK/TOPLAM AKTİF	0.34	0.25	0.2	-19.83
TOPLAM BORÇLAR/ÖZSERMAYE	0.51	0.55	0.94	70.52
TOPLAM BORÇLAR/TOPL.AKTİF	0.34	0.35	0.48	36.39
BANKA BORÇLARI / ÖZSERMAYE	0.21	0.09	0.32	272.77
KISA VADELİ BORÇ./SATIŞLAR	0.18	0.21	0.29	39.46
ALCK+STOK-BORÇ DEVİR SÜRESİ	51.82	95.63	99.89	4.46
FAİZ KARŞILAMA ORANI	0.1	0.09	0.15	70.26
(VÖK) KAR / SATIŞLAR	0.05	0.06	0.08	18.18

AKTİFLER (YTL)	2006	%	2007	%	2008	%	TREND %
PARA MEVCUDU	90,876	2.80%	65,342	1.60%	142,000	2.70%	117.3
ALACAKLAR	1,176,011	36.80%	1,717,724	41.60%	2,152,580	40.90%	25.3
STOKLAR	611,000	19.10%	1,000,000	24.20%	1,500,456	28.50%	50
VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	75,000	2.30%	100,000	2.40%	172,037	3.30%	72
DİĞER	40,000	1.30%	50,000	1.20%	60,000	1.10%	20
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	1,992,887	62.40%	2,933,066	71.00%	4,027,073	76.60%	37.3
İŞTİRAKLER	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
DİĞER BAĞLI VARLIKLAR	123,832	3.90%	184,911	4.50%	195,687	3.70%	5.8
YIL. YAY. İNŞ. VE ONA. GİD.	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM BAĞLI VARLIKLAR	123,832	3.90%	184,911	4.50%	195,687	3.70%	5.8
ARSA VE BİNALAR	775,000	24.30%	775,000	18.80%	775,000	14.70%	0
MAKİNA VE TESİSLER	650,000	20.30%	650,000	15.70%	740,000	14.10%	13.8
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN (-)	370,987	11.60%	440,194	10.70%	520,000	9.90%	18.1
DİĞER	24,000	0.80%	30,000	0.70%	40,000	0.80%	33.3
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	1,078,013	33.70%	1,014,806	24.60%	1,035,000	19.70%	2
TOPLAM AKTİFLER	3,194,732	100.00%	4,132,783	100.00%	5,257,760	100.00%	27.2
PASİFLER (YTL)							
BANKA BORCU	230,786	7.20%	10,846	0.30%	609,847	11.60%	5,522.80
TİCARİ BORÇLAR	526,237	16.50%	1,083,704	26.20%	1,409,347	26.80%	30
ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	50,000	1.60%	75,000	1.80%	200,000	3.80%	166.7
DİĞER BORÇLAR	59,789	1.90%	77,098	1.90%	59,826	1.10%	-22.4
TOPLAM KISA VADELİ BORÇLAR	866,812	27.10%	1,246,648	30.20%	2,279,020	43.30%	82.8
UZUN VADELİ BANKA BORCU	212,344	6.60%	220,000	5.30%	265,786	5.10%	20.8
DİĞER UZUN VADELİ BORÇLAR	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
YIL. YAY. İNŞ. VE ON. HAK.	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM UZUN VADELİ BORÇLAR	212,344	6.60%	220,000	5.30%	265,786	5.10%	20.8
TOPLAM BORÇLAR	1,079,156	33.80%	1,466,648	35.50%	2,544,806	48.40%	73.5
KAYITLI SERMAYE	1,500,000	47.00%	1,500,000	36.30%	1,500,000	28.50%	0
ÖDENMİŞ SERMAYE	1,500,000	47.00%	1,500,000	36.30%	1,500,000	28.50%	0
YENİDEN DEĞER FONU	360,000	11.30%	360,000	8.70%	360,000	6.80%	0
DÖNEM KARI	204,919	6.40%	303,801	7.40%	454,954	8.70%	49.8
DÖNEM ZARARI	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
GEÇMİŞ YIL ZARARI	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
İHTİYATLAR	50,657	1.60%	502,334	12.20%	398,000	7.60%	-20.8
İNDİRİMLER (-)	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM ÖZ SERMAYE	2,115,576	66.20%	2,666,135	64.50%	2,712,954	51.60%	1.8
TOPLAM PASİFLER	3,194,732	100.00%	4,132,783	100.00%	5,257,760	100.00%	27.2

	2006	%	2007	%	2008	%	TREND %
NET SATIŞLAR	4,733,137	100.00%	5,954,917	100.00%	7,806,280	100.00%	31.1
SATILAN MALIN MALİYETİ	4,056,790	85.70%	5,103,323	85.70%	6,605,686	84.60%	29.4
SATIŞ GİDERLERİ	65,000	1.40%	120,000	2.00%	150,000	1.90%	25
GENEL VE İDARİ GİDERLER	250,000	5.30%	300,000	5.00%	350,000	4.50%	16.7
AMORTİSMAN GİDERLERİ	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
FAALİYET KARI	361,347	7.60%	431,594	7.20%	700,594	9.00%	62.3
FAALİYET DIŞI GELİRLER	47,094	1.00%	14,253	0.20%	28,112	0.40%	97.2
FAALİYET DIŞI GİDERLER	124,425	2.60%	30,670	0.50%	40,378	0.50%	31.7
FAİZ VE VERGİ ÖNCESİ KAR	284,016	6.00%	415,177	7.00%	688,328	8.80%	65.8
FİNANSMAN GİDERLERİ	27,867	0.60%	35,426	0.60%	100,000	1.30%	182.3
VERGİ ÖNCESİ KAR	256,149	5.40%	379,751	6.40%	588,328	7.50%	54.9
ÖDENECEK VERGİLER	51,230	1.10%	75,950	1.30%	133,374	1.70%	75.6

1.1.1. A Tekstil İşletmesinin Geçmişi

1982 yılında tekstil sektöründe faaliyete başlayan Hasan Aşkale daha sonra 1994 tarihinde Hasan Aşkale ve Mahmut Tekkuş ortaklığında 20.000 TL sermaye ile kurulan A Tekstil Ltd. Şti'nin hisselerini 1998 tarihinde tamamen satın alarak kumaş imalatı faaliyetini devam ettirmiştir. İşletme sahibi Hasan Bey'in tekstil sektöründe 25 senelik deneyimi vardır. İşletme aile şirketi olarak faaliyetini sürdürmektedir. Tamamen kendi sermayesi ile aldığı 15.000 m²'lik yeni fabrika binasında 2002 yılı başından bu yana faaliyet göstermektedir. Bulgaristan'da 2 yıl önce kurulmuş Zen Tekstil isminde bir işletme daha bulunmaktadır. 2.500 m² kapalı alanı olan fabrikayı 50.000 EURO'ya satın almış ve 1,600.000 EURO yatırım yapmıştır.

1.1.2. SWOT Analizi

a) Kuvvetli Tarafları

- İşletme sahibi Hasan Bey 20 seneden uzun bir süredir bu sektörde faaliyet göstermektedir.

- İşletmenin faaliyet yerleri kendi mülküdür. İşletme yatırımlarını ağırlıklı olarak kendi kaynaklarıyla yapmıştır.
- İşletme sahibinin çok sayıda gayrimenkulü bulunmaktadır.
- İşletme aktiflerdeki büyümeyi satış performansına yansıtarak 2008 yılında geçen yıla oranla yaklaşık % 30 büyüme yakalamıştır.
- İşletmenin net işletme sermayesi pozitif ve her dönem orta vadeli borçlanabilmesinden dolayı işletme sermayesi yüksek seviyelerde bulunmaktadır.
- İşletmenin karı ve kar marjı son dönemde artmıştır.

b) Zayıf Tarafları

- İşletmenin alacak tahsil kabiliyeti yetersizdir.
- İşletmenin borçluluk oranları yükselmiştir.

c) Fırsatlar

- İşletme ileriki zamanlarda Romanya'da da fabrika açarak üretim kapasitesini büyütürken ihracatını artırmayı planlamaktadır.

d) Tehditler

- Bugünkü piyasa koşullarında yabancı para borcunda ciddi artış bulunmaktadır.

1.1.3. Faaliyet Bilgisi

İşletme giyime yönelik kumaş üretimi yapmaktadır. İşletme kendi mülkü olan 15.000 m2 kapalı alanlı fabrikasında 50 personel istihdam etmektedir. Ayrıca Bulgaristan'da 2.500 m2 kapalı alanlı bir fabrikası daha bulunan işletme burada da 40 kişi çalıştırmaktadır. İşletmenin çok geniş bir makine parkuru bulunmaktadır.

1.1.4. Tedarikler

a) İthalat

İşletme ithalat olarak sadece Bulgaristan'daki fabrikası olan Zen Tekstil'den kumaş almaktadır.

b) İç Piyasa

İşletme polyester iplik alımlarını çoğunlukla Zorteks'ten gerçekleştirmektedir. Bu işletmeyle 2 ay vadeli veya peşin çalışabilmektedir. Kumaş boyama işlemi Mercan İplik Boyam Ltd' in boyahanelerine yaptırılmaktadır.

1.1.5. Satışlar

a) İhracat

İşletme satışlarının % 40'ını yurtdışına yapmaktadır.

b) İç Piyasa

Müşterilerin %80'i İstanbul Merter'dedir. Ayrıca Güneşli, Beylikdüzü piyasasında Z Tekstil, K Tekstil, M tekstil gibi İşletmelere %50 peşin %50 vadeli olarak satış yapılmaktadır. USD bazında en uzun vade 3 aya çıkmaktadır. İç piyasa satışları kumaş ve iplik satışlarından oluşmaktadır.

1.1.6. Bankalardaki Durumu

Tablo 2. A Tekstil'in bankalardaki durumu

Banka/ÖFK	Limit (TL)	NakdiRisk (TL)	Teminat
ABANK	650,000	445,000	% 25 Marjlı Müşteri Çeki
BBANK	400,000	250,000	% 30 Marjlı Müşteri Çeki
CBANK	750,000	50,000	Gayrimenkul İpotegi
TOPLAM	1,800,000	745,000	

1.1.7. Merkez Bankası Kayıtları

Tablo 3. A Tekstil'in Merkez Bankası Memzuç Kayıtları

Banka Sayısı: 3	Ara-07		Ara-08	
	Limit	Risk	Limit	Risk
Risk Türü				
100 - Nakdi Krediler TL	1,200,000	510,008	600,000	12,893
150- Nakdi Krediler YP	700,000	213,354	1,500,000	781,734
NAKDI KREDİLER TOPLAMI	1,900,000	723,362	2,100,000	794,627
601 - Dövizle End. Leasing Kul. TL	0	0	250,000	20,235
650 - Leasing Amaçlı Fon Kull. YP	115,000	57,079	0	0
LEASİNG TOPLAMI	115,000	57,079	250,000	20,235
Genel Toplam	2,015,000	780,441	2,350,000	814,862

1.1.8. Banka Ve Piyasa İstihbaratları

a) Zorteks İşletmesi

- İşletmeyi ve sahiplerini tanıyorum ve 5 yıldan beridir işletme ile çalışmamız bulunmaktadır.
- Memnun olduğumuz bir müşterimizdir.
- Polyester iplik alırlar. 120 gün vadeli çalışırız.
- Bazen kendi çeklerini bazen de müşteri çeklerini verirler.
- Şimdiye kadar hiç sıkıntımız olmadı. Gayet düzgün bir işletmedir.

b) Abank

- İşletmenin 650,000 TL limiti mevcuttur.
- İşletmenin nakdi riski 445,000 TL'dir.
- İşletmeden % 25 marjlı müşteri çeki ve kefalet alınmıştır.
- İşletmenin kurumumuza ödemeleri düzgündür.

1.1.9. Seçilmiş Rasyolar Ve Yorumları

Tablo 4. A Tekstil Seçilmiş Rasyolar

	2006	2007	2008		2006	2007	2008
Satışlar	4.733.137	5.954.917	7.806.280	İşletme Sermayesi	1.126.075	1.686.418	1.748.053
Cari Oran	2.3	2.35	1.77	Top. Borçlar/Özsermaye	0.51	0.55	0.94
Likidite Oranı	1.59	1.55	1.11	Top. Borçlar/Aktif	0.34	0.35	0.48
Alacak Devir Sür.	45	87	89	KVBorçlar/Satışlar	0.18	0.21	0.29
Stok Devir Sür.	27	57	68	Bnk.Borçları/Top. Borçlar	0.41	0.16	0.34
Borç Devir Sür.	20	49	57	Faiz/FVÖK	0.1	0.09	0.15
Duran Varlıklar/Top. Aktif	80	145	124	N.Kar/Özsermaye	0.1	0.11	0.17

İşletme yıllar itibariyle satışlarını her dönem reel olarak artırmış olup, son döneminde de 7.8 milyon TL'ye yükselmiştir. İşletmenin cari ve likidite oranları önceki dönemlerde piyasa ortalamasının çok üstünde yer almıştır. Bunu en büyük nedeni, işletmenin ekonomik konjonktürden dolayı alacaklarını tahsil sürelerinin uzaması, dolayısıyla alacak kaleminin önceki yıllara oranla şişmiş olması diyebiliriz. Fakat son yıllarda büyümeye bağlı olarak banka borçlarının yükselmesi cari ve likidite oranlarını da piyasa ortalamasına yakınlaştırmıştır. İşletmenin alacaklarının vadesinin uzun

olmasından dolayı faaliyet döngüsünde 100 günlük bir açık oluşmuştur. İşletme bu açıklarını bankalardan finanse ederek kapatmıştır. Dolayısıyla işletmenin finansman giderleri de yükselme eğilimine girmiştir. İşletmenin net işletme sermayesi her dönem artı pozisyonda yükselmiştir. İşletmenin özsermaye borçluluğu gayet makul seviyelerdedir. Fakat uygun dahi olsa 2008 yılında bu oran çok artış göstermiştir. Bu durum da işletmenin büyümesi ile birlikte gereksinim duyulan finansmanda açığından kaynaklanmıştır. İşletmenin diğer borçluluk oranları makul seviyelerde olup, borçluluğunun az olması yanı sıra sermayesini güçlü olması da önemli bir etkidir.

1.1.10. A Tekstil İşletmesinin Değerlendirmesi

1982 yılında tekstil sektöründe faaliyete başlayan Hasan Aşkale daha sonra 1994 tarihinde Hasan Aşkale ve Mahmut Tekkuş ortaklığında 20.000 TL sermaye ile kurulan A Tekstil Ltd. Şti'nin hisselerini 1998 tarihinde tamamen satın alarak kumaş imalatı faaliyetini devam ettirmiştir İşletme aile şirketi olarak faaliyetini devam ettirmektedir. Şuanda ise oğlu Fethi Aşkale'nin % 25, kendisinin ise % 75 ortaklığı bulunmaktadır. Şirketin karar mekanizması Hasan Aşkale tarafından yürütülmektedir. Hasan Aşkale'nin sektörde 20 yıllık bir deneyimi bulunmaktadır. Faaliyet gösterdiği 15,000 m²'lik fabrikayı tamamen kendi kaynaklarıyla almıştır. Ayrıca Bulgaristan'da 2 yıl önce kurulmuş olan Zen Tekstil isminde İşletmesi bulunmaktadır. Zen Tekstil'e ait olan 2,500 m²'lik kapalı alana sahip fabrikayı 50.000 Euro'ya satın almış ve 1.600.000 Euro'luk yatırım yapmıştır. Tüm bu yatırımların büyük bir kısmını işletme kendi özkaynaklarıyla finanse etmiştir. İşletme her dönem büyümüş 2008 yılında da % 30'dan fazla bir büyüme yakalamıştır. Büyüme ile birlikte işletme faaliyet döngüsü açıklarını banka borçları ile finanse ettiğinden dolayı banka borçları ve finansman giderleri yükselmiştir. İşletme bankalardan orta vadeli borçlanabilmesinden dolayı işletme sermayesini yüksek seviyelerde tutabilmiştir. Ayrıca işletmenin yabancı para cinsinden borçlanması da işletme için ayrıca tehdit oluşturmaktadır. Fakat işletmenin sıkıntılı bir dönemde büyüme yakalaması ve yatırımlarının büyük bir kısmını kendi öz kaynaklarıyla finanse etmesi bu tehdidi ortadan kaldırmaktadır.

1.2. B Tekstil İşletmesi

İstanbul'un köklü ailelerinden olan Çiloğlu ailesi İstanbul'da inşaat, akaryakıt, kırtasiye, ekspertizlik gibi faaliyette bulunduktan sonra 2004 yılında tekstil sektöründe faaliyete başlayan İşletmenin özet mali verileri tablodaki gibidir:

Tablo 5. B Tekstil İşletmesi Özet Mali Veriler

MALİ ANALİZ ŞABLONU				
FİRMA ÜNVANI	B TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET LTD.ŞTİ.			
KURULUŞ TARİHİ	2003			
ADRES	ANKARA YOLU OTOSANTİST SANAYİ SİT. 2.KISIM 9.BLK-BURSA			
TELEFON - FAKS	0224 341 4604			
FAALİYET ALANI	TEKSTİL			
FİRMA YEKİLİSİ	HASAN ÇİLOĞLU			
SERMAYE YAPISI ve	ORTAK ADI	PAYI		
YÖNETİM KURULU ÜYELERİ	HASAN ÇİLOĞLU	50%		
	MURAT ÇİLOĞLU	30%		
	FEVZİ ÇİLOĞLU	10%		
	DİLAVER ÇİLOĞLU	10%		
MALİ ANALİZ	2006	2007	2008	TREND
	TL	TL	TL	TL (%)
NET SATIŞLAR (ORTALAMA KUR)	5,576,566	6,788,788	13,963,210	105.68
NET SATIŞLAR (YIL SONU KUR)	5,576,566	6,788,788	13,963,210	105.68
FAALİYET KARI	313,827	295,568	1,035,426	250.32
BİLANÇO KARI	134,784	108,950	478,084	338.81
AMORTİSMAN GİDERİ	0	0	0	0
ÖZSERMAYE	2,029,784	2,553,950	4,458,084	74.56
TOPLAM AKTİFLER	6,505,681	8,049,181	17,871,668	122.03
İŞLETME SERMAYESİ	310,247	396,652	4,970,541	1,153.12
TOPLAM BORÇLAR	4,475,897	5,495,231	13,413,584	144.09
KISA VADELİ BORÇLAR	3,401,639	3,927,338	7,734,597	96.94
CARİ ORAN	1.09	1.1	1.64	49.2
LİKİDİTE ORANI	0.77	0.7	0.93	31.95
DURAN VARLIK/TOPLAM AKTİF	0.37	0.36	0.24	-34.4
TOPLAM BORÇLAR/ÖZSERMAYE	2.21	2.15	3.01	39.84
TOPLAM BORÇLAR/TOPL.AKTİF	0.69	0.68	0.75	9.94
BANKA BORÇLARI / ÖZSERMAYE	1.29	1.15	2.17	88.35
KISA VADELİ BORÇ./SATIŞLAR	0.61	0.58	0.55	-4.25
ALCK+STOK-BORÇ DEVİR SÜRESİ	66.8	119.33	160.62	34.6
FAİZ KARŞILAMA ORANI	0.52	0.59	0.54	-9.86
(VÖK) KAR / SATIŞLAR	0.03	0.02	0.04	113.35

AKTİFLER (TL)	2006	%	2007	%	2008	%	Trend
PARA MEVCUDU	159,876	2.50%	209,876	2.60%	65,000	0.40%	-69
ALACAKLAR	2,453,634	37.70%	2,546,789	31.60%	7,098,546	39.70%	178.7
STOKLAR	1,098,376	16.90%	1,567,325	19.50%	5,541,592	31.00%	253.6
VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
DİĞER	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	3,711,886	57.10%	4,323,990	53.70%	12,705,138	71.10%	193.8
İŞTİRAKLER	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
DİĞER BAĞLI VARLIKLAR	354,367	5.40%	789,452	9.80%	890,673	5.00%	12.8
YIL.YAY.İNŞ.VE ONA. GİD.	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM BAĞLI VARLIKLAR	354,367	5.40%	789,452	9.80%	890,673	5.00%	12.8
ARSA VE BİNALAR	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
MAKİNA VE TESİSLER	459,876	7.10%	650,983	8.10%	1,456,746	8.20%	123.8
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN (-)	698,435	10.70%	805,000	10.00%	1,168,345	6.50%	45.1
DİĞER	2,677,987	41.20%	3,089,756	38.40%	3,987,456	22.30%	29.1
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	2,439,428	37.50%	2,935,739	36.50%	4,275,857	23.90%	45.6
TOPLAM AKTİFLER	6,505,681	100.00%	8,049,181	100.00%	17,871,668	100.00%	122
PASİFLER (TL)							
BANKA BORCU	1,543,987	23.70%	1,379,865	17.10%	4,012,374	22.50%	190.8
TİCARİ BORÇLAR	1,608,987	24.70%	1,803,456	22.40%	3,587,656	20.10%	98.9
ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	107,786	1.70%	605,017	7.50%	0	0.00%	-100
DİĞER BORÇLAR	140,879	2.20%	139,000	1.70%	134,567	0.80%	-3.2
TOPLAM KISA VADELİ BORÇLAR	3,401,639	52.30%	3,927,338	48.80%	7,734,597	43.30%	96.9
UZUN VADELİ BANKA BORCU	1,074,258	16.50%	1,567,893	19.50%	5,678,987	31.80%	262.2
DİĞER UZUN VADELİ BORÇLAR	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
YIL.YAY.İNŞ.VE ON. HAK.	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM UZUN VADELİ BORÇLAR	1,074,258	16.50%	1,567,893	19.50%	5,678,987	31.80%	262.2
TOPLAM BORÇLAR	4,475,897	68.80%	5,495,231	68.30%	13,413,584	75.10%	144.1
KAYITLI SERMAYE	1,000,000	15.40%	1,500,000	18.60%	3,000,000	16.80%	100
ÖDENMİŞ SERMAYE	1,000,000	15.40%	1,500,000	18.60%	3,000,000	16.80%	100
YENİDEN DEĞER FONU	45,000	0.70%	45,000	0.60%	0	0.00%	-100
DÖNEM KARI	134,784	2.10%	108,950	1.40%	478,084	2.70%	338.8
DÖNEM ZARARI	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
GEÇMİŞ YIL ZARARI	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
İHTİYATLAR	850,000	13.10%	900,000	11.20%	980,000	5.50%	8.9
İNDİRİMLER (-)	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
TOPLAM ÖZ SERMAYE	2,029,784	31.20%	2,553,950	31.70%	4,458,084	24.90%	74.6
TOPLAM PASİFLER	6,505,681	100.00%	8,049,181	100.00%	17,871,668	100.00%	122

	2006	%	2007	%	2008	%	TREND %
NET SATIŞLAR	5,576,566	100.00%	6,788,788	100.00%	13,963,210	100.00%	105.7
SATILAN MALIN MALİYETİ	5,001,186	89.70%	6,213,468	91.50%	12,097,194	86.60%	94.7
SATIŞ GİDERLERİ	58,769	1.10%	60,987	0.90%	330,456	2.40%	441.8
GENEL VE İDARİ GİDERLER	202,784	3.60%	218,765	3.20%	500,134	3.60%	128.6
AMORTİSMAN GİDERLERİ	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
FAALİYET KARI	313,827	5.60%	295,568	4.40%	1,035,426	7.40%	250.3
FAALİYET DIŞI GELİRLER	113,987	2.00%	129,872	1.90%	350,000	2.50%	169.5
FAALİYET DIŞI GİDERLER	76,987	1.40%	90,253	1.30%	99,876	0.70%	10.7
FAİZ VE VERGİ ÖNCESİ KAR	350,827	6.30%	335,187	4.90%	1,285,550	9.20%	283.5
FİNANSMAN GİDERLERİ	182,347	3.30%	199,000	2.90%	687,945	4.90%	245.7
VERGİ ÖNCESİ KAR	168,480	3.00%	136,187	2.00%	597,605	4.30%	338.8
ÖDENECEK VERGİLER	33,696	0.60%	27,237	0.40%	119,521	0.90%	338.8
VERGİ SONRASI KAR	134,784	2.40%	108,950	1.60%	478,084	3.40%	338.8

1.2.1. B Tekstil İşletmesinin Geçmişi

İstanbul'un köklü ailelerinden olan Çiloğlu ailesi İstanbul'da İnşaat, Akaryakıt, Kırtasiye, Ekspertizlik gibi faaliyette bulunduktan sonra 2004 yılında tekstil sektöründe faaliyete başlamıştır. Önceleri K Tekstil'e fason dokuma işleri yapan İşletme bu iş kolunda elde ettiği deneyimin ardından kendi üretimini yapmaya başlamıştır. Giyime yönelik kumaş yapan işletme büyük işletmelerin tedarikçileri arasına girebilmiştir. İşletme 1.400 m2'lik kapalı alanda faaliyet göstermektedir. Burada kiracı olan işletme aylık 15.000 TL kira ödemektedir. Ayrıca işletme 2007 yılında bir boyahaneyi satın alarak bütün üretim ve yönetimi, yeni alınan binaya taşıyacaktır.

1.2.2. SWOT Analizi

a) Kuvvetli Tarafları

- İşletme 2008 yılı itibariyle sermayesini 3.000.000 TL'ye çıkarmıştır.
- İşletme büyük işletmelerin tedarikçileri arasında yer almaktadır.

- İşletme sahipleri İstanbul'un tanınan ve varlıklı ailelerindedir.
- İşletme her dönem büyümüş ve 2008 yılında % 100 büyümeye yakalamıştır.

b) Zayıf Tarafları

- İşletme 2008 yılında borçluluk oranlarını aşırı derecede yükseltmiştir.
- İşletme aktif büyümesini satışlara yansıtmış fakat alacaklarını tahsil edememesi ve stoklara aşırı para bağlamasından dolayı likidite sıkıntısına girmiştir.
- İşletmenin tekstil sektöründe 4 yıl gibi kısa bir deneyimi bulunmaktadır.
- İşletme sıkıntılı dönemde yatırıma girerek kaynaklarını bağlamıştır.
- İşletmenin toplam borçları net satışlarına ulaşmıştır.
- İşletmenin kısa vadeli borçları aşırı derecede yükselmiştir.
- İşletmenin ödemelerinde düzensizlikler yaşanmaktadır.
- İşletmenin banka ve piyasa istihbaratı olumsuzdur.

c) Fırsatlar

- İşletme yeni bir fabrika satın alarak, artık kendi bünyesinde boya işlerini yapabilecektir.
- Aynı zamanda şu anki mülkün kira giderlerinden ve aylık 300,000TL olan boyahane giderleri gibi sabit maliyetlerden kurtulmuş olacaktır.

d) Tehditler

- İşletme bugünkü ekonomik konjonktürde ciddi bir kur riskine açık bulunmaktadır.
- İşletme her an likidite sıkıntısından dolayı zor duruma düşebilir.

1.2.3. Faaliyet Bilgisi

İşletme yaklaşık 1.400 m²'lik kapalı alanda faaliyet göstermektedir. Burada kiracı olan işletme aylık 15.000 TL kira ödemektedir. İşletme İstanbul Osmanbey' de yine kiracısı olduğu irtibat bürosuyla müşterilerine ulaşmaktadır. İşletmenin kendi faaliyet yerini almak için araştırmaları devam etmektedir. İşletmede şu an 90 kişi

çalışmaktadır. İşletmenin aynı zamanda ABD 'de bir ofisi bulunmaktadır. İşletmenin makine parkuru çok geniş olup, toplamda 140 civarı makineye sahiptir.

1.2.4. Tedarikler

a) İthalat

İşletme tedariklerinin sadece % 10'luk kısmı yurtdışından gerçekleşmektedir. Bu tedarikin tamamı İtalya ve Bulgaristan'dan olmaktadır.

b) İç Piyasa

İşletmenin ana tedarikçisi iç piyasa olup, bunlar arasında iplik alımları için A, B, C Tekstil gibi firmalarla çalışan işletme çeşitli boyahanelere fason iş vermektedir.

1.2.5. Satışlar

a) İhracat

İşletme satışlarının % 40 civarında yurtdışına yapmaktadır. Bu ülkeler arasında Sırbistan, İtalya, Romanya, İspanya, Fransa, Polonya gibi ülkeler bulunmaktadır. Ayrıca bugünkü konjonktürde Avrupa bölgesindeki sıkıntılardan dolayı İran ve Beyaz Rusya pazarına da yatırım yapılmaktadır. İhracatı mal mukabili ile yapılmaktadır.

b) İç Piyasa

İşletmenin iç piyasada belli başlı müşterileri bulunmaktadır. Genellikle 3-4 aylık vadeler ile çalışılmaktadır.

1.2.6. Bankalardaki Durumu

Tablo 6. B Tekstil'in bankalardaki durumu

Banka Adı	Limit Tutarı	Nakdi Risk Tutarı	Teminat
ABANK	1,750,000	650,000	% 10 marjlı müşteri çeki
BBANK	750,000	350,004	Gayrimenkul İpoteği
CBANK	1,250,000	500,000	Gayrimenkul İpoteği
DBANK	250,000	0	Kefalet
EBANK	2,500,000	2,500,000	Gayrimenkul İpoteği
FBANK	700,000	650,000	Kefalet
GBANK	650,000	600,000	Gayrimenkul İpoteği
HBANK	500,000	350,000	% 20 marjlı müşteri çeki
TO PLAM	8,350,000	5,600,004	

1.2.7. Merkez Bankası Kayıtları

Tablo 7. B Tekstil'in Merkez Bankası memzuç kayıtları

Banka Sayısı: 13	Ara-07		Ara-08	
Risk Türü	Limit	Risk	Limit	Risk
100 - Nakdi Krediler TL	4,600,000	3,057,768	8,500,000	3,987,321
101 - Dövizde Endeksli Krediler TL	50,000	43,645	3,000,000	2,989,657
150- Nakdi Krediler YP	320,000	300,645	1,500,000	1,389,765
NAKDİ KREDİLER TOPLAMI	4,970,000	3,402,058	13,000,000	8,366,743
600 - Leasing Amaçlı Fon Kull. TL	1,450,000	834,564	500,000	357,657
LEASİNG TOPLAMI	1,450,000	834,564	500,000	357,657
700 - Faktöring Alacakları TL	100,000	76,894	100,000	50,000
FAKTÖRİNG TOPLAMI	100,000	76,894	100,000	50,000
Genel Toplam	6,520,000	4,313,516	13,600,000	8,774,400

1.2.8. Banka Ve Piyasa İstihbaratları

a) Kteks İşletmesi

- İşletme ile yaklaşık 2 yıldan beri çalışıyoruz.
- Bizden iplik alımı yapmaktadırlar.
- Ödemelerinde ortalama 120 gün vadeli kendi çeklerini vermektedirler.
- İşletme son zamanlarda ödemelerini aksatmaktadır ve çeklerinde problem yaşamaktayız.

b) Ebank

- İşletmenin bizde 2,500,000 TL limiti bulunmaktadır.
- İşletmenin nakdi riski 2,500,000 TL'dir, limitin tamamını kullanmıştır.
- İşletmeden teminata gayrimenkul ipoteği ve kefalet alınmıştır.
- İşletme son zamanlarda ödemeleri düzensizleşmiştir ve 30 günlük, 60 günlük temerrütleri bulunmaktadır.

1.2.9. Seçilmiş Rasyolar ve Yorumlanması

Tablo 8. B Tekstil Seçilmiş Rasyolar

	2006	2007	2008		2006	2007	2008
Satışlar	5.576.566	6.788.788	13.963.210	İşletme Sermayesi	310.247	396.652	4.970.541
Cari Oran	1.09	1.1	1.64	Top. Borçlar/Özsermaye	2.21	2.15	3.01
Likidite Oranı	0.77	0.7	0.93	Top. Borçlar/Aktif	0.69	0.68	0.75
Alacak Devir Sür.	79	133	124	KVBorçlar/Satışlar	0.61	0.58	0.55
Stok Devir Sür.	40	77	106	Bnk.Borçları/Top. Borçlar	0.58	0.54	0.72
Borç Devir Sür.	52	90	69	Faiz/FVÖK	0.52	0.59	0.54.
Duran Varlıklar/Toplam Aktif	66	122	90	N.Kar/Özsermaye	0.07	0.04	0.11

İşletmenin son dönemde satışlarında hemen hemen geçen yıla göre 2 kat artarak 13,9 milyon TL'ye ulaşmıştır. Fakat buna rağmen bugünkü piyasa şartları göz önüne alındığında bu veriler yetersiz kalmaktadır. Ayrıca işletmenin faaliyet döngüsünde 161 günlük bir açık bulunmaktadır. İşletme bu açığı kapatabilmek yabancı kaynak kullanımına başvurmuş olup, bu nedenle de ağır finansman yükü altında kalmıştır. İşletmenin net işletme sermayesinde 2008 yılında ciddi bir artış bulunmaktadır. Bunun en önemli nedeni işletmenin alacaklarını tahsil etmede zorlanması ve yüksek düzeyde elinde stok bulunmasıdır. Bundan dolayı 2008 yılının başında ortakların işletmenin sürekliliğini sağlamak için sermaye koymuştur. Bunun sayesinde de özsermaye borçluluğu makul seviyelere gerilemiştir. Bu veriler ışığında işletme her ne kadar olumlu gözüküyor olsa da, işletmenin 2008 yılı son dönem verilerinde banka borçluluğu 2 kat artmış olup, özsermaye borçluluğu riskli kabul edilebilecek seviyelere gelmiştir. Bu borçluluğunun büyük bir bölümü kısa vadeli olup riskli sayılmaktadır.

1.2.10. B Tekstil Firması'nın Değerlendirilmesi

Çiloğlu ailesi uzun yıllar akaryakıt, kırtasiye, ekspertizlik gibi faaliyette bulduktan sonra 2004 yılında tekstil sektörüne girmişlerdir. İşletme ilk zamanlar sektörün öncü işletmelerinden K Tekstil'e fason dokuma işleri yapmış daha sonra deneyimini kullanarak kendi üretimini kendi yapmaya başlamıştır. Giyime yönelik kumaş yapan işletme, büyük işletmelerin tedarikçileri arasına girebilmiştir. İşletme 1.400 m²'lik kapalı alanda faaliyet göstermektedir. Burada kiracı olan işletme, aylık 15,000 TL kira ödemektedir. İşletme, küresel sıkıntının yaşandığı bir dönemde bir

boyahane satın alarak kaynaklarını bağlamıştır. İşletmenin aktif büyümesine satışlara yansımış olmasına rağmen alacaklarını tahsil edememesi ve stoklara para bağlamasından dolayı likidite sıkıntısına girmiştir. Ayrıca işletme ortaklarının tekstil sektöründeki deneyimi çok kısıtlıdır. İşletme yanlış yatırımlar ve tahsil sıkıntısından dolayı likidite sıkıntısına düşmüş ve ödemelerini aksatmaya başlamıştır. İşletmenin yaptığı en büyük hatalarından biri işletmenin küresel sıkıntının yaşandığı bir dönemde sektöre yönelik öngöründe bulunamayarak tüm kaynaklarını yatırıma yönlendirmesidir. İşletmenin yabancı para borçlanması da bulunmaktadır, bu da dövizlerin arttığı dönemde kambiyo zararı oluşmasına neden olmuştur ve işletme dönem dönem likidite sıkışıklığından dolayı elindeki çekleri değerlendirmek üzere yüksek oranlarda indirim yaptırarak faktöring kuruluşlarından istifade etmiştir. Ayrıca verilere baktığımızda İşletmenin borçları net satışlarını geçmiştir. İşletme net satışları ile bile borçlarını kapatamamaktadır.

İncelediğimiz A ve B Tekstil işletmelerine mali tahlil tekniklerini uygulayarak adeta iki işletmenin fotoğrafını ortaya koyduk. İki işletmeye bu teknikleri uyguladığımızda olumlu ve olumsuz bir çok yönü ortaya çıkmıştır.

A Tekstil 1994 yılında kurulmuş ve sahibi Hasan Aşkale tekstil sektöründe yaklaşık 27 senelik bir tecrübeye sahiptir. B Tekstil ise 2004 yılında kurulmuş ve Çiloğlu ailesi daha önce farklı alanlarda işler yapmış ve ilk defa tekstile yönelmişlerdir. A tekstil cirosunu her dönem artırmış ve konjoktürel durgunluğu da hesaba katarak yatırımlarını ertelemiş ve sağlıklı büyümeyi tercih etmiştir. B Tekstil ise cirosunu artırmasına rağmen konjoktürel durgunluğu öngörememiş, böyle bir dönemde büyük yatırımlara girerek kaynak sıkıntısına girmiştir. A Tekstil müşteri portföyünü arttırmaktansa sağlam müşterilerle çalışmayı tercih ederek alacak sıkıntısı yaşamamış ve satışlarına paralel stoklarını artırmış dolayısıyla likidite sıkıntısına girmemiştir. B Tekstil ise sadece ciro artışına hedeflenmiş müşteri seçimine gitmemiş, satışları arttırmak için vadeleri uzatmış, stoklarını aşırı derecede arttırarak stok maliyetini katlamış ve sıkıntılı bir dönemde likidite sıkıntısına düşmüştür. A Tekstil alacak+stok-borç devir süresini konjoktürel sıkıntının yaşandığı 2008 yılında da önceki senelere oranla aynı seviyelerde tutmuş açıklarını ciro ile orantılı olarak bankalardan finanse etmiştir. B Tekstil alacak+stok-borç devir süresini koruyamayarak sıkıntılı bir dönemde aşırı banka borçlanmasına gitmiş dolayısıyla finansman giderlerini yükseltmiştir. Her

iki işletme de kapasitesini arttırmak için yatırımlara yönelmiş fakat A Tekstil yatırımlarını yoğunluklu olarak kendi özkaynaklarıyla desteklemiş dolayısıyla 2008 yılında yaşanan durgunlukta likidite sıkıntısına girmemiştir. B Tekstil yatırımlarını tamamen banka kredileriyle finanse etmiş, dolayısıyla likidite sıkıntısına düşmüş ödemelerini aksatmıştır. Özetleyecek olursak A Tekstil piyasayı öngörerek yatırımlarını ve büyümesini planlı yaparak istikrarını korumuş ve böyle bir dönemde karlı çıkmıştır. B Tekstil ise piyasanın durumunu göz ardı ederek yüksek yatırımlara yönelmiş dolayısıyla büyük finans yükü altına girmiş, borçlanarak büyümüş, alacaklarını zamanında tahsil edemediğinden ve yatırımların getirdiği finansal yük sebebiyle likidite sıkıntısına girmiş ve ödemelerini aksatarak sorumluluklarını yerine getirememiştir.

Bankalar geleceği öngörerek yatırımları bu doğrultuda planlayan, dengeli büyümeyi tercih eden A Tekstil gibi işletmelerle çalışmayı tercih etmekte, ilerisini hesaplamayarak tüm kaynaklarını zamansız yatırımlara bağlayan, büyümesini tamamen borçlanarak sağlamaya çalışan B Tekstil gibi işletmelerle genellikle çalışmayı tercih etmemektedir.

SONUÇ

1990'lı yıllarda dünya ekonomilerinde daha da sıklaşan ekonomik krizler daha çok gelişmekte olan ülkeleri etkilemiştir. Bu gelişmekte olan ülkeler arasında ülkemizde bulunmaktadır.

Türkiye ekonomisi özellikle 1970'li yılların sonlarından itibaren çok sık ekonomik krizlere maruz kalmıştır. Günümüze değin bu ekonomik kriz süreçlerinden en yoğun etkilenen kurumlar arasında bankalar olmuştur. Ülkemiz bankaları bu süreçten çok yara aldıkları için büyük deneyimler elde etmişler, yapısal düzenlemelere gitmişler ve bugünkü krizden gelişmiş ülkelerde yaşanan bankacılık sıkıntılarının aksine yara almadan sıyrılmışlardır.

Günümüzde özellikle bankacılık alanında mali tahlilin ayrı bir önemi vardır. Özellikle krizlere maruz kalan bir ülkede yaşadığımız için mali tahlilin önemi daha da anlaşılmıştır. Bu krizlerde bankacılık sektörünü etkileyen, geçmiş krizlerden izler bırakan ve kredi vermede tedbire yönelten işletmeler mali analizin gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Artık firmalar kredi talebinde bulunduğu firmaya mali analiz teknikleriyle yorumlanarak işletmenin aldığı krediyi geri ödeme yeteneği ölçülmektedir. Bu bağlamda tezimizi beş bölümde ele aldık.

Birinci bölümde kredi ele alınmıştır. "Kredi" kelimesi birçok manada kullanılmaktadır. Kredi tüketimden tasarruf edilmiş ve birikmiş emeğin, ilerde daha fazla emek elde edilmesi amacıyla bugün, onu kullanmak isteyenlere, belirli bir süre sonra geri ödenmek taahhüdü karşılığında, ödünç verilmesidir. Başka bir ifadeyle ise; "kredi belirli bir vadede para ödenmesi için bir taahhüttür.⁵⁶ Krediler esas olarak, kullanım şekli ve içeriği bakımından nakdi ve gayri nakdi krediler olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bunun dışında kredileri vadeleri, tahsis makamı, konuları, teminatları ve kaynakları bakımından da sınıflandırmak mümkündür.⁵⁷

İkinci bölümde bankaya kredi başvurusunda bulunan bir işletmenin kredilendirme süreci ele alınmıştır. Kredilendirme süreci, kredi talebi ile başlayan ve bankanın yapmış olduğu analiz sonucunda kredinin red edilmesi ya da kredinin yapılandırılması ile

⁵⁶ "Mekin H. Onaran, Para Banka ve Kredi, (Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1972), s. 135" İlker Parasız, **Para Banka ve Finansal Piyasalar** (Altıncı Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, Ekim 1997) s. 175.

⁵⁷ Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, **Bankacılık Uygulamaları** (Dördüncü baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2009) s.125

tamamlanan bir süreçtir. Kredi analizi ile kredi talep eden müşteriye belirli bir süre ve belirli tutarda verilecek kredinin taşıdığı risk saptanmaya çalışılmaktadır. Her kredi farklı miktarda da olsa bir geri dönmeme olasılığı, başka bir ifadeyle kredi riski taşır. Kredi analizi, talep edilen kredinin risk derecesini belirleyeceği gibi, kredi müşterisinin mali durumunu ve ekonomik faaliyetlerinin, banka kaynakları ve kredi politikası göz önünde tutularak incelenmesini de içerir.⁵⁸

Üçüncü bölümde kredi başvurusunda bulunan işletmeye uygulanan mali tablolar analiz teknikleri ele alınmıştır. Mali analiz, bir işletmenin mali durumunu, faaliyet sonuçlarını ve finansal yönden gelişmesini saptamak ve firma ile ilgili geleceğe dönük tahminde bulunabilmek için, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkileri ve bunların zaman içerisinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesi sürecidir.

Dördüncü bölümde işletmelerin bilanço ve gelir tablosu gibi temel mali tablolara ek olarak istifade edilen Fon Akım Tablosu, Nakit Bütçesi, Kar Dağıtım Tablosu, Özkaynaklar Değişim Tablosu ve Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu açıklanmıştır.

Beşinci bölümde ise bir sektör ve bu sektörde faaliyet gösteren iki işletmeye mali analiz teknikleri ve SWOT analizi uygulanarak işletmeler arasında karşılaştırma yapılmıştır. İşletmelerin faaliyet gösterdiği sektör tekstil sektörüdür. Tekstil sektörü ülkenin lokomotif sektörlerinden biridir. Ülkemizde tekstil sektörü kalite ve teknolojisi açısından değerlendirildiğinde dünya standartlarında olduğu görülmektedir. Türkiye’de tekstil 1950 yıllarında istihdamı arttırmış, 1970 yıllarında da ihracatın önde gelen sektörlerinden olmuştur. Günümüzde de ihracat, ciro ve istihdam açısından lokomotif fonksiyonunu halen devam ettirmektedir ve Türk ekonomisine yüksek bir değer katmaktadır. Tekstil sektöründe giyime yönelik kumaş üretimi yapan iki işletmeyi incelenmiştir. İşletmeler arasındaki farklılıkları karşılaştırarak ortaya koyulmuştur. İki firmadan biri geleceği öngörerek sağlıklı yatırımlar yapan ve bu yatırımları yoğunluklu olarak kendi kaynaklarıyla destekleyen diğeri ise geleceğe yönelik sağlam planlar yapmadan yüksek banka borçluluğuyla yanlış yatırım sürecine giren bir firmadır. Bu firmalara mali analiz tekniklerini uygulayarak firmanın olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak bankaların hangi firmayla çalışmayı tercih edeceği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

---

⁵⁸Mehmet Başar ve Metin Çoşkun, a.g.e., s. 153

KAYNAKÇA

Akgüç, Öztin, **Finansal Yönetim**. Altıncı Baskı. İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1994.

_____. **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**. Altıncı Baskı. İstanbul: Avcıol Basım Yayın, 1991.

Akyazan, Sıtkı. **Banka ve Ticaret Hukuku**. Ankara: 1972.

Ardıç, Oğuzhan ve Pınar Yılmaz. **Para-Banka, Uluslararası İktisat ve Türkiye Ekonomisi**. İkinci Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Aralık 2002.

Aydın, Nurhan, Mehmet Başar ve Metin Coşkun. **Finansal Yönetim**. Altıncı Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2008.

_____. **Finansal Yönetim**. İkinci Baskı. Eskişehir: Genç Copy Center, 2007.

Başar, Mehmet ve Metin Coşkun. **Bankacılık Uygulamaları**. Dördüncü Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2009.

Berk, Niyazi. **Bankacılıkta Pazara Yönelik Kredi Yönetimi**. Üçüncü Baskı. İstanbul: Beta Basım, 2001.

Cemalcılar, İlhan, Doğan Bayar, İnal Aşkun ve Şan Özalp. **İşletmecilik Bilgisi**. Üçüncü Baskı. Eskişehir: İÖÇV Yayını, 1993.

Çabuk, Adem ve İbrahim Lazol. **Mali Tablolar Analizi**. Bursa: VIPAŞ, 2000.

Çelik, Ömer. "Mali Analiz ve Yönlendirme", **Alarko İstikbal Kulübü Dergisi**, 39, Temmuz 1991.

Çömlekçi, Ferruh, Münevver Yılandı, Nurten Erdoğan, Saime Önce, Seval Kardeş Selimoğlu ve Ergun Kaya. **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**. Dördüncü Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2009.

Higgins, Robert C. **Analysis For Financial Management**. Forth Edition. Irwin Inc, 1995.

Karan, Mehmet Baha. **Finansal Yönetim**. Ankara: 1994.

Kolb, Robert W. ve Ricardo J. Rodriguez. **Finansal Yönetim**. İngilizceden Çeviren: Ali İhsan Karacan. Ankara: SPK Yayınları, No:35, 1996.

Kostakoğlu, Cengiz. **Banka Kredi Sözleşmeleri ve Kredi Kartlarından Doğan Uyuşmazlıklar**. Birinci Baskı. İstanbul: 2006.

Mekin, H. Onaran. **Para Banka ve Kredi**. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1972.

Moore, Carl ve Robert Jaedicke. **Yönetim Muhasebesi**. İngilizceden Çeviren: Alparslan Peker. İkinci Baskı. İstanbul: 1988.

Noyan, Erdal. **Bankacılık Faaliyetleri**. Birinci Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007.

Özerol, Hakan. **Finansçı Olmayanlar İçin Finans**. İkinci Baskı. İstanbul: Academyplus Yayınevi, 2002.

Richard A. Brealey, Stewart C. Myers ve Alan J. Marcus. **İşletme Finansının Temelleri**. İngilizceden Çevirenler: Ünal Bozkurt, Türkan Arıkan ve Hatice Doğukanlı. Üçüncü Baskı. İstanbul: Literatür Yayıncılık, Ekim 2001.

Tatar, Tevfik ve Mithat Üner. **İşletmecilik İlkeleri**. Ankara: Gazi Büro Yayınları, 1992.

Yüksel, Ali Sait, Aslı Yüksel ve Ülkü Yüksel. **Bankacılık Hukuku ve İşletmesi**.
İstanbul: Beta Basım, 2004.

<http://site.mynet.com/bankakredileri/Kreditanimi.html>, Erişim: 22/01/2010.

<http://www.miad.org.tr/php/miadap/dosyalar/swot.doc>, Erişim: 22/01/2010.